

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916.

Lelkészszentelési beszéd.

— 1934 május 23. —

(Dr. Baltazár Dezső.)

A. i.: Galaták I. 11—16.

Szeretett Szolgatársaim! Nincsen sem a látható, sem a láthatatlan világon semmi, amit le ne tudnának alacsonyítani az emberek. Az embereknek ez a tulajdonsága a Sátán tagadásából származó örökség, ami még az Isten véghetlenségét, tökéletességét is ki szokta kezdeni léhaságával vagy káromló ádázataival.

Nem kell azonban azt gondolni, hogy a sátánnak hit- és erkölcsromboló harca azokban az igazságokban a legkisebb kárt is tudná tenni, amik ellen fordul. Az igazságok igazságok maradnak, tartalmuk rozsdamentes aranyával, alkattuk tökéletes arányával. A rombolás nem az igazságokban, hanem az emberek lelkében és életében végzi el átkos munkáját eredményesen. Az igazság áll és marad; csak tisztelete dől meg az emberekben, emberek által, emberek kárára, vesztére.

Az igazság melletti bizonyágtétel sem az igazságnak szerez erőt, dicsőséget, hanem gazdagítja, felemeli, nemesíti a bizonyágtétel tevőit, látóit és hallgatóit. Az evangélium megmaradt volna abban a szent tisztaságban, ahogy karácsony angyalaival világgá zendítette; az Úr, megmaradt volna az egész világ hitlenségével szemben is, mint ahogy megmaradt a Golgota irtóztató válasza mellett s ellenére is. Jöhettek és múlhattak volna még ezredévek a megváltás nélküli átok fekete jegyében, az Isten ígéretének igazsága nem mult volna el, csak késztetett volna.

A bizonyágtétel a bizonyágtévőt s a bizonyágtétel részeseit boldogítja az ismertetett és megismert igazság áldásaival. Ha a Lélek mérté-

kével mérünk, igazságokul csak az Isten kijelentéseit ismerhetjük el. Az emberek igazságai változnak helyek s korok szerint; az Isten kijelentései helytől és időtől függetlenül örök érvényűek, mint örök Ő maga. Pál apostolnak sok tisztelője volt. Esküdtek is a szavára, nevezték is magukat a nevére. Az ő evangéliumának tartották, amit tanított; az ő evangéliumának, amit hirdett. Neki nem kellett ebből a dicsőségből. Magával nem gondolt, hanem csak azzal a kincessel, aminek hordozó-edényévé Jézus Krisztus ötet választotta ki, hogy megdicsőítő sok szenvedések útján vigye el azt a kincset pogányoknak és királyoknak elébe. Ez a kincs az evangélium volt. Nem a Pálé, hanem Jézusé.

„Tudtotokra adom pedig, atyámfiak — mondja a Galáciabelieknek —, hogy az az evangélium, amelyet én hirdettem, nem ember szerint való. Mert én sem embertől vettem azt, sem nem tanítottak arra, hanem a Jézus Krisztus kijelentése által. Mert hallottátok, mint forgolódtam én egykor a zsidóságban, hogy én felettem igen háborgattam az Isten anyaszentegyházát és pusztítottam azt. De amikor az Istennek tetszett, ki elválasztott engem az én anyámnak méhétől fogva és elhívott az Ő kegyelme által, hogy kijelentse az ő Fiát én bennem, hogy hirdessem Őt a pogányok között, — többé nem tanácskoztam testtel és vérrrel.“

Pál az igazság mellett tesz bizonyágot választottsága, elhivatottsága bizonyos tudatában. Testtel és vérrrel nem tanácskozik. Az evangélium lelki szolgálatában lelkivé lesz maga is és megszerzi azt a méltóságot, amin az Isten dicsősége visszfényre sugárzik.

Ha testtel és vérrrel tanácskozott volna, megüresítette volna magát is, nyáját is az evangélium amaz erőitől, amelyek a világ bűnei nagy erőseinek lerontására elég erősek; leszállította volna a hit világmeggyőző erejét bolondsággá azok előtt,

akik elvesznek. De az evangélium akkor sem veszett volna el, mert az evangélium Istennek hatalma.

Ifjú Szolgatársaim! Él-e ti bennetek az evangélium szolgálatára elhivatottságtok öntudata? Érzitek-e, hogy hitből hitbe jelentetett ki lelketekben az Istennek igazsága? Aki közületek a testtel és vérrel tanácskozva, a világ irányában csinálta meg haszonra a számvetést: „*az forduljon vissza a Gileádhegyéről*“, mert azt szégyenleni fogja Jézus a neki tettetéssel teljesített szolgálata miatt s nem végzi el be nem vallott és meg nem alázkodott erőtelenségében az Ő erejét. Annak a juhái már előre is elszéledésre vannak bélyegezve s maga mint rossz pásztor, a számot adni nem

tudó gonosz szolgák és hűtelen sáfárok közé számláltatik.

Az emberi dolgokról fordítsátok gondolatokat az Isten dolgaira. Menjetek Jézus után, megtagadva magatokat, felvéve a magatok keresztjét és nézve az Ő keresztjére, amelyen megfeszítettet ti nektek a világ és ti is a világnak. Emberek maradtok ezután is, de a szolgálat, aminek gyönyörűsége igája és könnyű terhe alá odaadjátok vállatokat: isteni szolgálat. Ez a szolgálat éppen úgy nem tűri a testtel és vérrel való tanácskozást, mint a lelkek Királyának mennyegzője a rosszul öltözött lelkeket. Nem a világ ékességeiben, hanem Jézus szenvedésének jegyeiben van a jutalmatok eltett koronája.

Méliusz Péter szobra Debrecenben.

Május 17-én leplezték le a debreceni központi egyetem előtti Tisza István-téren Melíusz Juhász Péter püspöknek, a nagy magyar reformátornak a szobrát. A szobor Füredi Richard alkotása. Dr. Varga Zsigmond rektor a következő beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt:

Méltóságos Államtitkár Úr!

Mélyen tisztelt Közönség!

Nagy változása az időnek, hogy Melíusz Juhász Péter ércalakja itt áll Magyarország egyik legfontosabb középülete előtt s várja ünnepélyes leleplezését. És még jellemzőbb a megértő korhangulatra, hogy e szobrot a vegyészvallású magyar nemzet áldo-

mutatott nobilis gesztus, hanem hódolat az igazi nagyság előtt. A nemzet egyetemessége megérezte, hogy a magyar reformátorok, élükön a somogyi nemesszármazású Melíusz Juhász Péterrel, többet tettek, mint az ősi hitet megreformáltak; művük olyan csodálatos hatásokat indított meg és váltott ki a magyarság lelkéből, amelyek által kialakult igazi magyarnak s megmaradt mind e mai napig öncélú életet élő, munkás, konstruktív nemzetnek. Igaz-e ez? — e kérdésre szeretnék röviden válaszolni.

Másvallású honfitársaim megítélése szerint túlzó és egyoldalú megállapítás volna, ha Melíusznak és társainak nagyságát működésük vallási vonatkozásával mérném. Nem is teszem. Nem tapintathó, hanem azért, mert a vallási türelmesség korában kölcsönösen tisztelnünk kell egymás hitét s elismerünk kinek-kinek ahhoz való jogát, hogy meggyőződése szerint imádja Istenét. Itt legfeljebb kölcsönösséget kívánunk s arról a törekvésről való leszokást, hogy egymást minduntalan ki akarjuk oktatni az igaz és helyes vallás mibenlétéről, követelményeiről. Mi, reformátusok, a reformátoroktól nyert vallási örökséggel élünk és halunk, mások szintén kövessék meggyőződésüket. Csak harc ne legyen közöttünk, mert ez sebez és rombol. Erre pedig nincs szükségünk.

Nem hiszem azonban, hogy tévednek s tárgyilagos alapon szemrehányás érhetne azért a megállapításért, hogy e hazában a keresztyén műveltséget Melíuszék reformátori munkássága tette igazán magyarrá. A katolicizmusnak örök érdeme marad, hogy a keresztyén-ség nyugati formáját meghonosította az országban. A keleti elmaradottság és byzantinizmus állapota mutatja, hogy milyen nagy dolog volt ez! Magyar népünk a nyugati keresztyéniséggel együtt ápolója lett a nyugati műveltségnek s Szent István, Szent László, Nagy Lajos és Mátyás király kultúrafeljesztő törekvései, fényes eredményei soha el nem múló dicsőséggel beszélnek róla, hogy milyen páratlan érzékkel és hivatottsággal volt előharcosa

Méliusz Juhász Péter szobra. (Kozman felvétele.)

zatkészsége emeltette. A legörvendetesebb pedig az, hogy a felavatás szép ünnepségén itt tisztelhetjük a magyar állam hivatalos képviselőjét s ezzel országvilág előtt nyilvánvalóvá válik, hogy Melíusz dicső szellemének megörökítése nem a protestánsok felé

a katolikus keresztyénségben egyesült magyar nemzet az egyetemességre törekvő nyugati kultúrának. Ám ez a kultúra színezetében és értékeiben mégis csak nemzetközi volt, hiszen még kifejező nyelvül is az internacionalis latint választotta. A nyugati kultúra hazánkban nemzetivé, magyarrá a reformáció által lett, mint ahogy a nemzeti irodalmak minden népnél, még a katolikus vallású népeknél is, a reformáció szellemi hatására mennek vissza. Mivé lett volna nemzetünk és miként állhatott volna ellent a török és német elnyomásnak, ha bele nem égettődött volna lelkébe a tudat, hogy ő sem a törökhöz, sem a némethez nem tartozik, neki e földön sajátos hivatása van s ezer vihar közt is ezt kell betöltenie. Mikor tehát szellemi műveltségünk lapjait lapozgatjuk, joggal emlékezünk rá, hogy mivel tartozunk azoknak a hősöknek, kik az általános nyugati kultúra törzsébe a bőven termő magyar nyelvű és szellemű ágat beoltották. Ezek sorában mindenha első marad, kinek ércszobra itt áll előttünk: Méliusz Juhász Péter.

Azt hiszem, akkor sem tévedek, ha megállapítom, hogy a magyar szabadság gondolatnak 400 éven át a protestantizmus volt a leginkarnátusabb képviselője. Történeti tény, hogy a magyar szabadságharcok egytől-egyig mind az ország keleti feléből, a protestantizmus szelleme által átítatott földről indultak ki s még az 1848—49-i szabadságküzdelem hősi vezére is keleten, a zempléni megyei Monokon született. — Szabadságharcaink szükségessége felől lehetnek eltérők a vélemények, de hogy a magyarság fennmaradását e páratlan küzdelmek biztosították, ebben mindnyájan egyetértünk. E hősi megmozdulások nélkül sírunk lett volna e föld s az életünkre törő ellenséges gyűlöletben talán még emlékezetünk is elveszett volna. De így hősi vér váltáságként még megvagyunk és igazságot követelünk. Nem véletlen, hogy az egyéni és politikai szabadság gondolata a reformáció melegágyából sarjadt ki és ott talált ápolásra. A reformáció szülte protestantizmus ugyanis az egyén jogait érvényesíti a községgel szemben s az egyén jogai között első sorba állítja a meggyőződés és lelkiismeret szabadságát és követeli a szabad vizsgálódás minden embert megillető jogát. — Pillérek ezek, melyeken az emberi szabadság épülete nyugszik. A magyar nemzet ösztönös szabadságszeretetére mutat, hogy a gondolat- és lelkiismereti szabadságot legbecesebb javai közé emelte, a nemzeti függetlenség szent ideáljával kötötte össze s érte hősi küzdelmekben vallásfelekezeti különbség nélkül patakokban ontott vért. Ámde, ha magyar szabadságról beszélünk és igazi szabadság után vágyakozunk, mely éltet és felemel, nem szabad elfelejtenünk, hogy itt is voltak magvetők s ezek sorában a magyar reformátorok élén mindenha ott ékeskedik Méliusz Juhász Péter.

Végül teljes meggyőződéssel kell megállapítanom azt is, hogy a magyar reformáció mindenkor nagyszerű építő tényezőnek bizonyult a nemzet életében. Művelődésünknek nincs egyetlen egy ága sem, melyre reá ne vetítette volna áldó és termékenyítő sugarait. Ha meghatók a szabadság cimeres lobogói, melyek alatt függetlensége érdekében küzdelemre sarkalta a nemzetet, époly drága teljesítmények a nemzetiségi tengerben az ige erejével megtartott

magyar szigetek is, melyeket a reformáció izzó magyarsága nélkül bizonyosan elnyelt volna az áradat. Nagymagyarország költőjének igaza lehet, mikor a nemzetiségek közé beekelődtött erdélyi magyarság itt-ott jelentkező fájdalmas pusztulásáról beszél, de a reformáció munkája nélkül ki tudja, mennyire szaporodott volna fel az elnémult harangok száma? A magyar reformáció, igenis, nemcsak magyarságmentő munkát folytatott, hanem még az erdélyi oláhok református hitretérítését s ezen keresztül magyarrá tételét is programjába vette. S ha e terve nem sikerült is, annyit elért, hogy a magyar református hitpropaganda termékeiben maradtak fenn a románság legősibb nyelvmélei. És a magyarság erősítését mily céltudatos, áldozatos eszközökkel szolgálta századokon át a reformáció! A kis falusi templomok mellé mindenütt iskolákat ragasztott, ahol a művelődés első elemeit tanították. A városi gócpontokban pedig megalkotta a szellemi művelődés fellegvárát, melyek a felsőoktatás munkáját végezték. Hogy csak a keleti országrészekben maradjunk: Gyulafehérvár, Nagyenyed, Marosvásárhely, Kolozsvár, Sárospatak és Debrecen iskolái mindmegannyi egyetemek voltak, egyetemi rang nélkül is, nemcsak idehaza, hanem a külföld által is elismerve. És e főiskolák a legrégebb kortól kezdve ontották magukból a szellemi vezetőket, kiknek bölcsességén, kötelességtudásán, jellemén oly igen gyakran a nemzet sorsa fordult meg. A külföldi egyetemek a XVI. századtól kezdve telvék hazai protestáns főiskolákból kikerült peregrinus diákokkal és a régi magyar irodalom hűséges búvárlója helyesen állapítja meg, hogy 1711-ig a hazai tudomány művelése túlnyomórészt a protestantizmus jegyében határozódik. S a reformáció hatása és ereje változatlanul érvényesül napjainkig is. Nagyon-nagyon megvékonyodnék a magyar szellemi élet, ha valaki ki tudná vonni belőle azt a gazdagodást, melyet számára a protestáns szellem jelent. Ha pedig fájó tekintetünket a testről letépett tagokra fordítjuk, büszke reménységgel tölt el, hogy a hősi küzdelemben most is előljárnak hittestvéreink s megfélemlítést nem ismerve, magyarul éreznek, magyarul gondolkoznak és magyarul is írnak. Íme, ez a magyar reformáció egyetemes értékű munkája a nemzet életében s ezért tarthatnak számot hősei, Méliusszal az élükön, minden magyar ember, az egész magyar nemzet őszinte elismerésére.

Kétségtelenül ez a megbecsülés öltött testet a nagy Klebelsberg Kunó gróf elhatározásában is, mikor a Tisza István-Tudományegyetem előtti szép köztérre államköltségen a magyar reformátusság négy főképviselőjének szobrát rendelte felállítani. Méliusz écheöntött eszményi alakja már készen áll és elfoglalja őrhelyét. Hulljon le róla a lepel! — Huszár Gál, Szenczi Molnár Albert és Komáromi Csapkés György követni fogják.

Mélyen tisztelt közönség! e gyönyörű térről legújabbán sugárút nyílt a város szívébe. Ez út összeköti a Nagytemplomot és a Kollégiumot a Tisza István-egyetemmel, a multat a jelennek. Ősi felfogás szerint az utak szentek, mert az élet rajtuk bonyolódik le s a szellemek is itt közlekednek. Ezért szokták az utakat régen védő Istennek oltalma alá helyezni. A mi összekötő sugárútunk védőszelleme az, kinek dicső nevét viseli s kinek igazságérzete, magyar szeretete mindennél erősebb biztosíték, hogy ez út mindig nyitva

marad a történelem jószellemei számára. Abban a biztos hitben tehát, hogy Méliusz nagy lelke a multból akadálytalanul átkapcsolódhatik a jelenbe s szobra örök jelképül fog szolgálni, hogy itt él és hat közöttünk: mély tisztelettel üdvözlöm Dr. Szily Kálmán államtitkár úr Öméltóságát, a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr személyi képviselőjét, a tiszántúli református egyházkerület Elnökségét, a hatóságok és intézmények képviselőit s a megjelent nagyérdemű közönséget s ezzel kegyeletes ünnepélyünket megnyitom.

*

Az emlékbeszédet Dr. Révész Imre egyetemi tanár mondta. Majd a vallás- és közoktatásügyi Miniszter képviselőjében Dr. Szily Kálmán államtitkár átadta és Dr. Vásáry István polgármester Debrecen város nevében átvette a szobrot.

Dr. Baltazár Dezső püspök koszorút helyez a szoborra.
(Kozman felvétele.)

Az első koszorút a tiszántúli egyházkerület képviselőjében Dr. Baltazár Dezső püspök helyezte el. Az ünnepélyt a kollégiumi Kántus Himnusz éneke zárta be.

A szegedi templom ötvenéves jubileuma.

A szegedi református egyház temploma felszentelésének ötvenéves évfordulóját ünnepelte május 25-én. Ugyanekkor szentelte fel az elvitt helyett újonnan beszerzett harangját. Bibliát olvasott Harsányi Pál esperes. Prédikált Dr. Baltazár Dezső püspök. Az istentisztelet végeztével ünnepi presbiteri gyűlés volt, amelyen a következő ünnepi beszédet mondotta Dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok:

Főtiszteletű és Nagyméltóságú Püspök Úr!
Nagyiszteletű Esperes Úr!

Szeged sorsa a magyar nemzet ezeréves küzdelmének, megpróbáltatásának, haladásának, emelkedésének, dicsőségének, de szomorú sorsának is osztályosa volt mindenkor.

Itt, a Tisza—Maros szögében, ez a város és határa a népek országútja volt. Az ősi Csongrád megyének főhelye. Királyi kiváltságokkal dícsékvő community, amelyek a fellendülésnek, polgári jólétnek biztos alapját szolgáltatták. De a szenvedésekből is bőven kivette a részét! A tatárjárás, törökidő, kuruc-labanc hadakozás, az 1848—49-i szabadságharc mind végigsöpörtek ezen a nemes városon. Átélt a szabadságharc utáni abszolút uralom minden megpróbáltatását, majd élvezte a 67-es kiegyezés utáni idők békés fejlődését is.

De rázúdult az 1879. évi szörnyű árvízkatasztrófa is, amely elsöpörte a föld színéről! Sorsa felett részvétet érzett s könnyezett az egész civilizált világ. Azonban hullámsírjából is új életre ébredt, szárnyra kapott, mint a mesebeli főnix. Csodálatosan nekilendült a fejlődésnek ismét, amikor reánk zúdultak a világháború szenvedései, az azt követő forradalmi idők megpróbáltatásai, de jött a nemzeti kormány megalakulása, a nemzeti hadsereg megszervezése s megindulása a Dunántúlon keresztül Budapest felszabadítására; majd ismét elborítottak bennünket is a gazdasági világválság szörnyű hullámai.

Az ország testének megszagattatása ezt a várost, amely még nem is régen az ország szívében volt, határvárossá süllyesztette és most a maga teljességében szenvedjük ennek minden hátrányos következményeit.

Volt úgy — mint a Rákóczi szabadságharcok idején —, hogy Szegednek nem volt már több lakosa 3000-nél, kipusztult a sok megpróbáltatás és sorscsapásban, de Isten kegyelméből ma már 135,000 lakosainak száma.

És Szeged város sorsához hasonlatos volt a benne élő reformátusság sorsa is!

A reformáció kezdetén az evangéliumi hit egyik fellegrá. Dévai Bíró Mátyás, Szegedi Kiss István s apostoltársai hirdették ennek falai között a tiszta evangéliumot, az Isten örök dicsőségét; a protestánsok száma megsokasodik, a jövő nagyágának minden előfeltétele és reménye már meg van, amikor megnehezül az idők járása az ország és a szegedi reformátusság felett is; szinte nyoma sem marad annak, hogy itt valaha virágzó egyházuk volt a reformátusoknak. Századokon át halálos csend borult e városban a tiszta evangéliumi hitre, mintha hírmondó sem maradt volna a protestánsokból e város falai között!

Az egyik nagy párizsi kórház homlokzatán volt egy szobor-csoport. A kialudt tűzhelyet borító vastag hamuréteg alól kipislogó parazsacsok két angyal fujdogálja, élesztgeti. Alatta e felírás: „Háttha van még benne élet!”

Szegeden is az 1850-es években támadnak ilyen kegyes és buzgó hívek, akik élesztgetik a református hitéletet elborító vastag évszázados hamuréteget. A 79-es árvízkatasztrófa idejében már néhány száz lelket számlálnak a reformátusok s bizonyos igazsá lett, hogy volt még itt az evangéliumi hitet vallókban is élet!

Amikor 50 évvel ezelőtt a mi kis templomunk felszenteltetett, akkor a reformátusok száma már mintegy 700-at tett ki. Míg ma már 8—9000 a hívek száma s nemrégiben segített a szegedi református anyaegyház életre hívni a mintegy 2500 lelket számláló újszegedi missziós református egyházközséget!

Isten kegyelme kifogyhatatlan!

Minden forgandó, még a balszerencse is!

De tudni kell várni, tűrni, szenvedni; főként reménykedni, hinni az Isten kifogyhatatlan jóságában és kegyelmében, aki a benne bizókat soha el nem hagyja!

Örömmel tölt el bennünket annak a biztos tudata, hogy a főtiszteletű és nagyméltóságú Püspök úr mindig szeretettel gondol a szegedi református egyházra s bennünket igyekezett is mindig a lehetőség istápolni.

Igyekezett kitartásunkban, hitünkben megerősíteni, hirdetőn a legnehezebb időkben is, hogy a legsúlyosabb megpróbáltatásokban sem szabad hitünkben, reményünkben meginogni, magunkat a kétségbeesésnek átadni, hanem hirdetni kell meggyőződéssel a tiszta evangéliumi hitet és törhetetlen magyar élniakarással a magyar igazságot és feltámadást!

Hűséges munkatársa a Püspök úrnak egyházmegyénkben s itt Szegeden is a mi szeretett Esper-

sünk, aki minden egyes alkalommal, az első hívó szóra sietett körünkbe, hogy hitéletünket bensőségebbé tegye s a szegedi református egyház iránti szeretetének és igaz megbecsülésének kifejezést adhasson!

Mai ünnepélyünk alkalmával úgy a főtiszteletű Püspök úr önméltóságát, mint a nagyfőtiszteletű Esperes urat is a szegedi református egyházközség, valamint az újszegedi református missziós egyházközség presbiteriuma, valamint a hívek összessége nevében és megbízásából szívem egész melegével üdvözlöm s egyben halás köszönetet is nyilvánítok körünkben való megjelenésükért, amidőn is szárnyaló imáikkal s lélekből fakadó szent szolgálataikkal bennünket hitünkben, istenfélelmünkben, a magyar igazság feltámadásába és diadalába vetett reménységünkben el nem tántorítható módon megerősítették. Mert nincsen ott halál, ahol a lelkeket az örökéletbe vetett hit reménysége tölti el!

Isten gazdag áldása legyen életükön, további szent szolgálataikon és minden lépésükön!

Makláró Károly debreceni lelkész beiktatása.

A debreceni fényes egyházhöz méltó ünnepélyes keretek között történt Makláró Károly debreceni lelkész, a tisztántúli egyházkerület lelkészi főjegyző-

Szeretett Gyülekezet!

A lelkészbeiktatás esperesi jog. Ezt a jogot most réámruháza a debreceni egyházmegye esperese annál a legbensőbb lelki egységénél fogva, amelyben a most beiktatandó lelképásztorral: Makláró Károly szolgatársammal vagyok. E jogot gyakorlom tehát nagy gyönyörűséggel.

A debreceni lelkészi kar bevonulása a Nagytemplomba Makláró Károly beiktatására. (Kozman felvétele.)

jének beiktatása május 27-én. A Nagytemplom hajóit zsúfolttig megtöltötte az ünneplő gyülekezet. A beiktatást Dr. Baltazár Dezső püspök a következő beszéddel végezte:

Nincsen az az ember, akit valami hivatással ne küldene földi vándorútjára az Isten. Ha valakinek nem jutott egyéb a szenvedésnél, még ebben is van hivatás, mert a megtartott hittel viselt szenvedés

sem halálos, hanem Isten dicsőségére való. Az élet árnyai csak nekünk sötétek. Isten a maga orcájának reájuk fordított fényében az ég számára tündökölni látja ezeket is. Sok elhivatásból, sok küldetésből terhek, igák, veszedelmek és szenvedések ijesztő árnyai sötétlenek elé. Éppen azokból a küldetésekből, amelyekre isteni felmagasztaló, megdicsőítő ígéretek fényes felhője száll. Még Mózes is, a temérdek elméjű törvényhozó, a vasvesszőjű parancsoló; még Jeremiás is, a lelket jobbá tevő sírás himnuszának ihletett zengedezője is megrogynak a jövő kemény vonásai előtt s nagyobbak látva a veszedelmet a dicsőségnél, kérik az Istent, hogy válasszon mást magának. Csak Jézus volt engedelmes. Ő és a hivatás egy volt. Küldetés volt a lényege, az élete. Jó pásztor lett tehát, életét adván a juhokért.

Szeretett Szolgatársam! A te hivatásod a Jézus nyomában járás. Hamar felismerted Istennek erre való újjamutatását. Gyermekkorod alázatosságában és szorgalmatosságában, ifjúkorod nemes vívódásaiban, nagy elméd széles kapuinak sok tudományok előtti kitérésében, sok tapasztalatok szerzésében, a kötelességek teliméretű betöltésében, meggyőződésed szabadságának feltékeny őrzésében, emberek orcája előtt soha meg nem hátráló bátorságodban, nagy hitedben, amely Isten kezét sohasem eresztette el, nagy szeretettedben, amely áldásossá avatta életedet, megmutattad, hogy kinek hittél, kit követtél, kinek éltél, kiért küzdöttél: Jézusért.

Az ő egyik legnagyobb, legfényesebb gyülekeztébe: a debreceni egyházba iktattlak most be lelkipásztornak. Itt istenimádatnak és hazaszeretetének együttessége szabott mindig törvényt. Itt kemény kötelezés érkarjaival köt tégedet minden. A mult, a hely, a lélek. Nagy, fényes történelmi mult; szenvedésekkel és dicsőségekkel ékeskedő hely; világosságban, szabadságban, igazságban pompázó lélek.

Most átadom neked lélekben, jogban és kötelezésben mindazt, mit Debrecen jelent. Tartsd meg, amit átadok. Ebben a jelben győzhetsz. Ebben a jelben győzhet Isten dicsőségére az egész magyar kálvinista egyház. Ebben Jézus látható, harcoló és szenvedő földi egyháza az egész föld kerekén.

Az ünnepélyes istentisztelet után a presbiterium az egyház tanácstermében diszgyűlést tartott, — amelyen Dr. Baltazár Dezső püspök a következő beszéddel üdvözölte az új lelkipásztort:

Nagytiszteletű és Méltóságos Lelkipásztor Úr!
Szeretett Szolgatársam!

A szó ma nem az enyém, hanem a Tied. Te reád vigyáznak a szemek. Feléd hajlik a fülek figyelmezése. Mindenki igazán akarja tudni, hogy elhivatásod Krisztusra vezető keskeny, egyenes, tiszta útján mennyi idvességre valót hoztál magaddal a nyájnak, melynek nagy pásztorora Jézus. Már az Isten házában tanúsítottad, hogy éles elmével és szabad szemmel vizsgálód az Istennek mélységeit és hogy bírod az evangélium fegyverét, amely emberek által szótt minden kárpiton áthatol. Azt is tanúsítottad, hogy nálad a szívnek elrejtett embere ugyanaz, mint a nyilvánvaló ember az őszinteségben és hogy kedvedre való, kívánatos és meg is ragadott jó mindaz te előtted, amit ebben a városban, ennek a gyülekezetnek angyala, lelke, szelleme az evangélium igazságainak és a hazához való hűségnek megtartásában emberek

hasznára, Istennek dicsőségére századokon át példaként művelt.

Tanúsítottad tudományodat, hitedet és azt a szeretetet, amely minden válogatott lelki javak közt legnagyobb a maga természetes isteni tulajdonsága szerint.

Én meg viszont a gyülekezet nevében teszek bizonyosságot afelől, hogy vágyván-vágytunk utánad, hogy örvendtünk, mikor reád találtunk megkenetve a próféták olajával és hogy „*jelülmultad a hírt, amelyet hallottunk jelöled*”.

Bizonyosságot teszek eddigi életed sok nagy érdemeiről; munkáid sokaságáról és válogatottságáról; a hűségről, amellyel voltál azokhoz, akiknek gondja reád bízott; az áldozatkészségről, amellyel a Jézus szolgálatára rendelt szent terhek és igák alá vállaidat odaszántad.

Bizalommal adjuk sáfarkodásodra mindazokat az emberi, vallási, egyházi és nemzeti javakat, amelyeknek szenvedések és dicsőségek próbái által itt, Debrecenben, lettek legmélyebb tűző drága gyöngyei. A régi idők tépett zászlóit és bizonyos zengésű trombitáját illesd kezveddel, ajkaiddal, ezek pedig ihlessenek nagyságos dolgokra téged, hogy általad, bizonyosító szép életed által, még inkább öregbüljön a debreceni fényes egyház hírneve a végért: mely is az Isten dicsősége.

Végy családoddal együtt itt boldog lakozást az áldó szeretetnek ama tárt karjai között, melyekkel a lelkünk titeket testvérként körülövez.

*

Makláró Károly válaszában a lelkipásztor szociális egyházi feladatait domborította ki és tett fogadalmat az általa megjelölt lelkész feladatok pontos és hűséges teljesítésére.

Zászlóavatás a Dóczi-intézetben.

Lélekemelő ünnepély keretében ment végbe a Dóczi-intézetben május 27-én, a Volt Iskolatársak Szövetsége által az intézetnek ajándékozott gyönyörű selymzászló felavatása. — A zászlót vitéz Dr. Tóth Gyuláné szövetségi ügyvezető-elnök adta át az intézetnek. A zászlót Dr. Baltazár Dezső püspökáldotta meg s a következő beszéddel adta át rendeltetésének:

„A szentségnek Istene, aki egyedül adhat megszenteltetést, szentelje meg ezt a zászlót, mindazokkal egybe, akik Isten nevének dicsőségére hoztak általa áldozatot.

Az Istennek világossága, az Ő Szentírása tükörében mutassa ezzel a zászlóval az élet egyenes, tiszta és böles utait, amelyek az idvesség forrásához: Jézushoz vezetnek.

Az Istennek igazsága szabjon vele törvényt, hogy reá tekintvén a társak, elrekeszék magukat a világ minden gonoszságaitól és kitérjék lelküket és életüket az Istennek dolgai előtt, amelyek tökéletességre visznek.

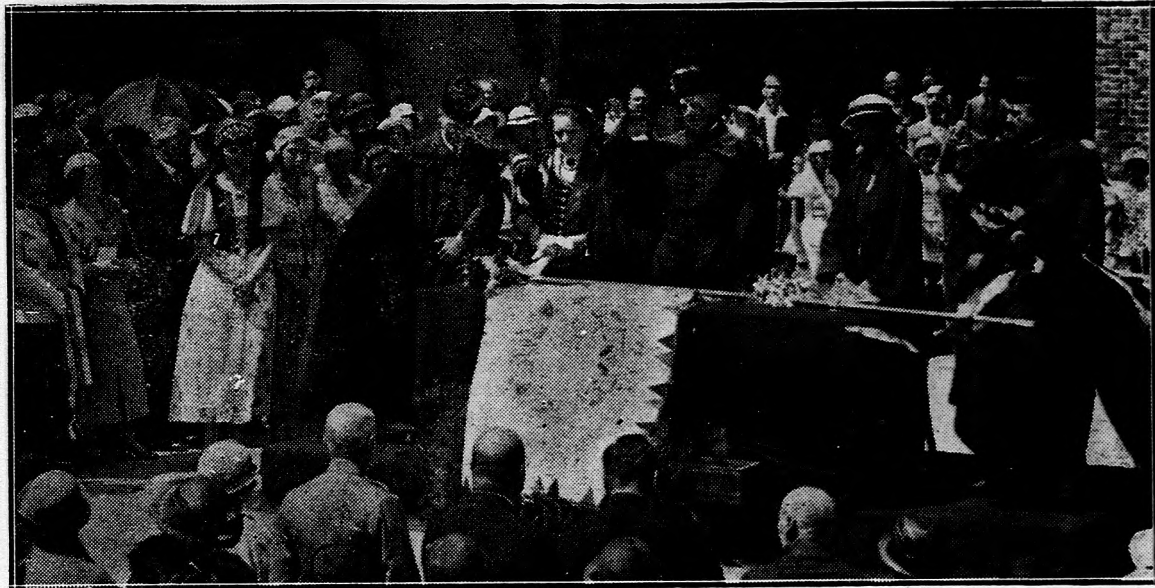
Az Úr lelkének szabadsága oldozza fel általa a szolgaság és félelem minden rabságából, hogy alá sorakozván, minden ellentartás nélkül menjenek a

társak az egyedüli közbenjáró: Jézus Krisztus után, mint választott, elhívott, megigazitott és megdicsőített gyermekek az Atya színe elé.

Az Isten tudománya vonja be fényel ezt a zászlót, hogy mindig magasan lobogjon az ismeretek tisztult világában, minden sötétség és babonás tudatlanság felett.

Az Isten szerelme ihlesse lelki selyemmé, hogy mint befedező-szárny és otthonos-sátor fogja egy családba az iskolát, tanítókat, volt, jelen és jövő tanítványokat kész szívvel áldozni a szellemi édesanyának, a földi hazának és Isten országának. Ámen."

A zászlót Koncz Aurélné igazgató szép beszéddel vette át az intézet számára.

Dr. Baltazár Dezső püspök megáldja a Dóczy-intézet zászlóját.

(Kozman felvétele.)

Több megbecsülést!

E lap legutóbbi számában Dr. Juhász Nagy Sándor, a debreceni egyház főjegyzője, egyházi életünk egyik legértékesebb munkása, több megbecsülést sürget a lelkipásztorok számára. Mi tagadás, jól esett olvasni e cikket. Meglátta és szóvátette a főjegyző úr azt, amit mi sokszor keserűen panaszolunk, hogy a lelkipásztorok az egyháztagek és hatóságok részéről nem kapnak kellő megbecsülést, ami főként azért fájdalmas és veszedelmes, mert az egyház tekintélyének hanyatlását, sőt — mivel a hit javai az egyházon és lelkészekén keresztül jutnak a tagokhoz — hitünk drága értékeinek a homályosulását is jelentik az illetők szemében.

És különösen az egyház, illetve ennek képviselőiben a lelkipásztor és az ú. n. történelmi középosztály közötti jóviszony, együttes munkálkodás, kölcsönös megbecsülés csökkenésére gondolok most. Mert, amíg egyrészt a lelkipásztort kevesebb tisztelet és megbecsülés övezi a földesúr részéről, másrészt az is lehet, hogy a lelkipásztor nem méltányolja eléggé a földesurat családjá, társadalmi helyzete és egyéni súlya szerint. Hiba mindkét részről lehet, mert az tény, hogy eltávolodott egymástól az egyháznak e két reprezentatív munkása az egyházi élet nagy kárára.

Ami a lelkész tekintélyét illeti, azt is mondhatjuk, hogy a tekintélyt az egyéniség érdemli ki. Azt is bevalljuk, hogy sok palást mögül hiányzik a prófétai lélek, a lelkipásztori jellem és sok súlyos fogyatkozás

terhel minket lelkipásztorokat. Hangsúlyozzuk azonban itt is, hogy minél szigorúbb rostára vegyen bennünket felettes hatóságunk és távolítsa el az egyházi élet virágzásának útjából a hűtlen, vagy alkalmatlan munkásokat, de a hűséges, odaadó sáfároktól ne vonja meg senki a megbecsülést! Ha pedig akad lelkész, aki nem áll hivatása magaslatán, vagy ha az egyház mai állapota kifogásolható, sem a lelkész személyét, sem az egyház külső berendezkedését ne tévesse össze senki református keresztyén hitünkkel és ettől azok miatt ne hidegöljön el. Fájdalommal látjuk, hány református birtok csúszik ki egyházunk alól, hány régi fényes név hiányzik az egyházmegye tisztikarából, sőt egyháztageink közül is. Ismétlem, hibázhattunk mi is, a hirtelen megnőtt politikai nagyságokat talán túlságosan is körülrajongtuk régi, hithű, de pillanatnyilag kevésbé befolyásos embereink rovására. Azt hiszem, Ravasz püspök úr mondotta azt, hogy vajjon eszébe jutott volna-e valakinek Nagyatádi Szabó Istvánt, mint erdőcsokonyai presbitert, egyházkerületi főgondnokká tenni, míg miniszter korában emlegették ezzel a tisztséggel kapcsolatban. Hibázhattak földesuraink is, mert egyszer politikai sakkjátékaik figuráiként képzeltek minket s ha nem kedvük szerint léptünk, jaj volt nekünk, sőt az anyaszentegyháznak is; másszor meg amiatt néztek túl rajtunk, mert a vadászcimborát, kaláberpartnert nem találták meg bennünk. Kölcsönös őszinteséggel beismerve a tévedéseket, több megbecsülést kell tanúsítanunk egymás iránt. Mi, lelkipásztorok, nem hagyhatjuk figyelmen

kívül egyházzvédő és építő munkánknál azoknak a családoknak ma élő hívőlelkű, szolgáló kész tagjait, amely családok az elmúlt századokban tartó oszlopai voltak egyházainknak, viszont tekintélyünknek ne megnyirbálására, hanem öregbítésére, megvédelmezésére siessenek ők, mint Dr. Juhász Nagy Sándor teszi s bennünk mindenkor az Isten szolgáját lássák, becsüljék és támogassák. Egymást megbecsülve, egyházunkat vállalva szolgálva, hitünk drága örökségét feltve őrizve és serényen kamatoztatva álljuk meg a helyünket és biztosítjuk jobb jövőnket!

Falusi lelkipásztor.

Válasz Szabó Gyula Nyilatkozatára.

Szabó Gyula „Zsoltáraink ritmusa” című cikemre adott Nyilatkozatában a maga igazát olyan állításokkal próbálja védeni, amelyek nem felelnek meg a valóságnak. Íme:

1. Azt állítja, hogy e lap folyó évi 2. számában idézett „hangjegyes illusztrációit ma használatos külföldi korálkönyvekből vette s azok betűszerinti hitelességéért teljes felelősséget vállal”.

Ezzel szemben megállapítom, hogy:

a) a „Books of Psalms, Edinburgh” (helyesen: „The Book of Psalms”) c. könyvben az idézett dallam egyáltalán nem található sem a régi, sem az új kiadásokban, mivel a XLII. zsoltár genfi dallamát a skót énekeskönyvek nem vették át:

b) a Bach: Choralgesänge című gyűjtemény sohasem volt, használatos korálkönyv” és ma sem az;

c) Szabó Gy. többi forrásaira tett megjegyzéseimet is fenntartom.

2. Szabó Gy. ezt írja: „Csodálkozom azon, hogy Á. B. nem ismeri a Books of Psalms c. skót énekeskönyvet. Legközelebb Budapesten is találhat ilyent... Forgács Gyula... tulajdonában.”

Ezzel szemben megállapítom, hogy ilyen című könyv, melyben az idézett zsoltárdallam meg volna, sem Forgács Gyula tulajdonában, sem egyebütt nincs. Ami van, annak a címe: „The Book of Psalms in metre, 1875”, de az idézett XLII. zsoltár genfi dallama abban sincs meg. Szabó Gy. idézete az ezzel együtt megjelent „The new Selection of Paraphrases and Hymns” c. gyűjtemény 287. dallama, de ez már régen nem használatos. A ma használatos skót „Church Hymnary” ezt a dallamot az „eredeti genfi ritmusban” közli, tehát nem úgy, ahogyan Szabó Gy. idézi (131. lap, 359. s.)

3. Szabó Gy. ezt írja: „Nagyon hálás lenne Á. B.-nak az irodalom- és zenetörténet, ha pozitív adatokkal bebizonyítaná, hogy Szenci Molnár A. képzett művész volt! Ez az adat eddigelé hiányzik az ő élettörténetéből.”

Sohasem mondtam, hogy Szenci Molnár „képzett művész” volt De hogy „képzett zenész” volt, arranézve Dézsi alapvető monográfiája Szenci Molnár Albert. Bp., 1897.), a 42. és 204. oldalakon, továbbá a saját Naplója (1615 dec. 1. és 1617 május 12-i bejegyzések) teljesen hiteles adatokat nyújtanak.

4. Végül Szabó Gy. azt írja, hogy az én meg-

jegyzéseim „tudományos argumentumoknak gyengék, el nem fogadhatók”.

Én Szabó Gy. „tudományos argumentumaival” szemben valóban mindig tehetetlennek éreztem magamat. Most is... Árokhaty Béla.

Hírek az egyházmegyéből

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Egy katolikus polgármester és a felekezeti megértés. Csongrádon néhány éve alakult meg a református egyház és már a hívek lelkesedése templomot akar építeni. Helyet kért az Úr hajléka számára a várostól és a kérése felett határozó városi közgyűlésen olyan dolog történt, mely az általunk hangoztatott igazságnak kiáltó bizonyossága, hogy: a róm. katolikusságnak tekintélyes része nem azonosítja magát azzal a türelmetlen és feltétlen egyeduralmat követelő hanggal, mely különösen az utóbbi időkben egyes róm. kath. egyházi és világi tényezők részéről annyira bántóan nyilvánult meg. Az apátplébános és mellette a város előkelőségének egy tekintélyes része heves harcot indított meg a polgármesteri javaslat ellen, mely teljes egészében és őszintén a református templomhely megadása mellett foglalt állást. Viharos jelenetek játszódtak le s ezek között történt meg az a szinte páratlan esemény, hogy az elnöklő Dr. Pirocska János polgármester, egy 27,000, csaknem teljesen kath. lakosságú város első polgára, a református kérést preztizs kérdésévé tette és kijelentette, hogy ebbe a dologba nem enged felekezeti kérdést bevinni, mert ez tisztán nemzeti ügy. A mai állapotok komoly és felelősségteljes mérlegelése mellett nem esünk a túlzás hibájának még az árnyék-vonalába sem, ha azt mondjuk, hogy ez valóban „hősies” cselekedet volt. Messzevilágító fáklya és a magyar egységet fenntartás nélkül munkáló, az igazságért minden szenvedést vállaló magyar lélek halálosan komoly megnyilatkozása.

Szeretjük hinni, hogy a szebb magyar holnap muzsikájának ez a tisztá akkordja nem hangzik el nyomtalanul, de az egész magyar református közvélemény felfigyel rá és a méltó választ akképpen adja meg, hogy segíti megépülni a csongrádi reformátusok templomát, melynek alapkövét egy róm. kath. polgármester bátor és becsületes magyar lelke tette le.

Mint értesülünk, a nagy szótöbbséggel határozattá emelt javaslatot néhányan megfélebbezték s így az Csongrád vármegye kisgyűlése elé kerül. Érthető érdeklődés előzi meg ezen a felsőbb fórumon a templomhely sorsát, bár lehetetlennek tartjuk, hogy most, mikor a szovjet a templomokat bezáratja és leromboltatja, csak egy ember is akadjon, aki itt a keresztyén Magyarországon egy építendő templom alól még a pusztá földet is ki akarná rántani.

A sok fájó szorítás között Dr. Pirocska János nemes gesztusának meleg érintése csak bőségesebbé tette a református szívekben azt a forrást, amelyből mindig tudtunk és akartunk is meríteni, mikor másfelekezeti magyar testvéreink hitéről és lelkikulturájáról volt szó.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Leánykonferencia Bárádon. A bárándi református Leányegyesület folyó évi május 12—13-án konferenciát rendezett, amelyen a berekböszörményi, biharnagybajomi, hadúszováti, sárrétudvari és a szerepi Leányegyesületek is, mintegy 150 taggal vettek részt. A konferenciái megnyitó beszédet Szabó József bárándi református lelkész, a konferencia elnöke tartotta Máté 16: 18—19. vers alapján, amelyet mintegy 800 lélekből álló konferenciái résztvevő és gyülekezeti tag hallgatott nagy buzgósággal. Megragadó bizonyoságtévés volt ez a kulcsok hatalmáról.

Szombaton este műsoros-est volt az iskolaudvaron, amelyen a szováti, bajomi Leánykörök értékes, művészi szavalatokkal és megható irredenta színdarabbal szórakoztatták a gyülekezetet. Szerepelt a bárándi Leánykör magyar nótákkal, a bárándi református Dalegyesület gyönyörűen interpretált irredenta darabokkal és népdalegyvelegekkel s az estet rövid áhitat, bibliamagyarázattal zárta be.

Vasárnap d. e. az istentiszteleten *Bárdi Ferenc* bárándi segédlelkész beszélt „A női hivatásról” a Máté 20: 26—27. v. alapján.

Ugyancsak d. e. *Dr. Illyés Endre* debreceni vallástanárt tartott gondolatokban gazdag s a lélek mélyét szántó előadást a „Szenvedés az ember élet-hivatásában” címmel.

Vasárnap délben a bárándi református Leányegyesület a konferencia vidéki résztvevőit ebédrel látta el a községi vendéglőben.

Vasárnap délután *Dr. Karácsony Sándor* fővárosi tanár tartott lelket gyönyörködtető előadást „Az öröm az ember életében és a Bibliában” címmel. Előadása közben felderültek az arcok és kigyultak a szemek a Krisztusban való boldog öröm érzetében, amelyet az előadó lelket megindító módon mutatott be. — Majd d. u. 1/25 órakor *Kovács László* bárándi segédlelkész, tanító konferenciái záróbeszédében foglalta össze a szép napok tanulságait és hasznos intelmekkel, majd imádsággal rekesztette be a konferenciát, amelyen a református Dalegyesület és a Leánykör énekkara is többször adott elő értékes, főként „Halleluja” énekeket. A Dalegyesületet *Raffay Lajos* igazgató-tanító, a Leányegyesület énekkarát pedig *Raffay Ida* okl. tanítónő szervezte és vezényelte nagy precizitással. A konferencia megrendezése pedig *Oláh Lujza* és *Fodor Júlia* tanítónők hűzágótló, hűséges munkásságának bizonyossága. Bf.

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

Presbiteri értekezlet. A körösnagyharsány-környéki presbiterok április 22-én gyűlést tartottak. Megbeszélés tárgyát képezte a szekták ügye.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

KIE konferenciák. A szatmári református egyházmegeyében három hónapon keresztül minden vasárnapon körzeti ifjúsági konferencia van *Dobos Károly* konventi ifjúsági lelkész, KIE-titkár és *Kovács Péter* földműves-titkár vezetésével. Május 13-án Kocsordon, 21-én Szamossályiban, 27-én Gacsályban, június 3-án Vámosorosziiban gyűlt össze a környék ifjúsága, hogy odaálljon a Krisztus zászlója

alá kiharcolni, megteremteni a boldogabb magyar jövődöt. Felejthetetlen élményekkel gazdagodik egy ilyen napon minden résztvevő ifjú. Lelkészek és tanítók felismerve a református ifjúsági munka jelentőségét, nagy örömmel, buzgósággal szervezik a konferenciákat és toborozzák a fiúkat. Az egyházmegey részéről és megbízásából *Tóth Sándor*, *Fekete Lajos* és *Sípos Károly* lelkészek segítenek a KIE-titkároknak.

Tudomány és irodalom

A debreceni Kollégium belső képe a XIX. század első felében.*

Irtá : *Dr. Nagy Sándor.*

Az ifjúság élelmezése és lakása.

Az ifjúság egyöntetű és intézményes ellátásának, szóval a konviktusnak eszméje a mult század derekán még csak kegyes óhaj. A diák még ekkor is úgy tartotta fenn magát, ahogy tudta: vagy az alumneumnak nevezett iskolai jótéteményen, vagy másként.¹ Egyik a Kollégium főzőházából, másik a városból hozat eleséget. Némelyik maga főz bent a Kollégiumban, másik a szülőktől kapott száraz eleségen él. Ezt egyik-másik jószívű polgár kókviája tartja, amaz a cibista diáktanítvány természetben lerótt tandíján tengődik. Képzeltető, hogy e tarkabarkasággal mennyi ferdeség és faragatlanság növekedett együtt. Ha volt is pénze némely diáknak, a holnappal nemtörődésében mihamar elköltötte és sokszor inkább éhezett. Mivel rendes asztalhoz ritkán került, illedelmet tanulni módjában nem volt s lett faragatlan és szegletes. Azok a régi korból fennmaradt és sokszor vaskos diákanekdöták, ha nem is történtek meg úgy, ahogy a hagyomány tartja, de kifejező erejükkel annak az állapotnak hű korfestő képei.

Az élelmezési viszonyoknak megfelelően kezdetlegesen a bentlakási körülmények is. Lakószoba és étkező egy helyiséget jelent. Sőt a diákok lakásainak beosztása egyenesen e kettős szemponthoz igazodik. Mivel a tanítási munkában résztvevő pedagógusok régidőtől fogva ú. n. kettős kvadrán heten étkeztek együtt, a számukra kijelölt szoba is az együtt-

* *Folytatás a szerző „A Debreceni Református Kollégium” című művének megjelenés előtt álló II. kötetéből.*

¹ Az alumneumnak négy jövedelmi forrása volt: alapítványok kamatai, patrónusok, extraneusok és a debreceni polgárság. A század elején e forrásokból összesen 2337 rh. frt a jövedelem s ezen egy évig 128 alumnus él. Ezen kívül a debreceni egyház még 40 diákot táplál. Akik az iskolának semmi szolgálatot nem végeztek, de alumneumon akartak élni — ilyenek 1802-ben 46-an vannak — tartásuk fejében ez évben minden hónap utolsó napján a dispensor kezébe 18 frt havipénzt fizettek le. Mivel a mostoha idők, a francia forradalommal járt anyagi megrázkódtatás miatt az iskola még a készpénz fizető alumnusokra is ráfizetett, még az ilyen tápláltatás is jótétemény számba ment. Ha e korból való adatokból általános következtetni lehet, az iskolában bennékező diákok száma évente 200-ra becsülhető.

étkezők számához mérten hétágyas.² A többi szobák lakói szintén az együttétkezőket fogadják be. Így 1803-ban expectans-szoba van hat, mindenik négy ágygal; alumnus-szoba van 17, összesen 142 ágygal. Mindenik szobába jutott aztán még egy, a nagyobbakba kettő, a széken alvó sellistákból. A sok szolganatoló pedig az osztálytermekben húzta meg magát s ez általa élvezett jótétemény fejében azoknak naponkénti tisztogatásáról gondoskodnia kötelessége volt. Különösen ez utóbbi állapot tarthatatlanságáról az iskolai hatóságok már a XVIII. század vége óta meg vannak győződve, de a tanulók nagy száma és a férőhelyek szüksége miatt még 1825-ben is tűrni kénytelenek, hogy a gazdáikkal együtt nem lakható szolgadiákok három tanteremben lakjanak. Amit a rend és a felügyelet érdekében az iskola megtehet, mindössze annyi, hogy minden öt szolgadiák mellé egy korosabb és jóerkölcsű szolgát fektet s még az, hogy reggelenként velük ágyukat összekötözteti, szokott záros helyükre kiviteti, de már abba kénytelen belenyugodni, hogy ládáikat állandóan a tanteremben benntartsák.³ Jobb körülmé-

² Tanárk. jkv. 1825.

nyek között éltek már azok a nagydiákok, akik az iskola udvarán már a XVIII. század közepe óta ismeretes s az 1802-es tűzvészben elpusztult (számszerint 54), de aztán 1811 óta ismét épülni kezdő s 1836-ra számszerint hatra felszaporodott kunyhó (régén: casa, tigurio) valamelyikében bérelhettek lakást.⁴ Ezeknek ugyan már nem volt virágos kert

³ Erről l. bővebben I. köt. 47. s. k. l.

ápolására is alkalmas és elégséges udvara, mint a régieknek, bérleti összegük is elég magas volt — 1812-ben a devalváció miatt évi 14 frt —, bútorzatuk is, amit a lakótudók az előzőktől rendszeren pénzért váltottak meg, annyira rozoga és gyarló, hogy a tanári testület bennük 1818-ban a kemencén, az ajtón és a kilinésen kívül semmi más felszerelést megváltani nem engedett; azzal azonban, hogy lakó és a kiszolgálására rendelt szolgadiák befogadására kényelmet és egyedülletet biztosítottak, az akkori igényeket fényesen kielégítették. Ennél is rendezettebb lakásviszonyok közt élt az a 15 nemes ifjú, aki a Kollégium szomszédságában 1761-ben épített alapítványi internátusban (ephorium Kenessyanum) lakott⁵ és aki a szintén nemes ifjak részére 1843-ban életbe léptetett Szilágyi Mihály-intézetébe felvételt.⁶ Természetes azonban, hogy ez utóbbi intézményeket szintén csak annak a kornak egészségügyi és pedagógiai körülményeinek szemüvegén kell tekinteni.

A régebbi irások is különbséget tesznek már tógátus és publikus diákok között. Ekkor azonban a fogalmak még csak azt jelzik, hogy a tógátusdiák az iskola eltartásán él, még csak tandíjat sem fizet, ellenben a publikusdiák csupán azért nyerte ezt a nevet, mert eltartása és taníttatása fejében pénzzel fizetett. Ahhoz azonban alig fér kétség, hogy azért mindkettő az iskolában bent lakott. A kintlakás legfeljebb a helybeli szülők gyermekeinek volt megengedve, de azoknak sem akkor, ha már tógátus-sorba léptek. (Lásd Csokonai esetét.) Az 1845-i iskolai törvény azonban már szállásadókról beszél,

² 1803-ban kilenc pedagógus-szoba van.

³ Részletesebben I. I. köt. 47.

⁶ Erről részletesen I. hátrább.

bizonyosságára annak, hogy ebben a korban az iskola szemináriumszerű nevelése a maga merevségéből már sokat engedett. Ennek okát bizonyára az iskoláztatás általánosabbá válásában és különösen a világi pályákra való készülés (jog) nagyobb mérvűségében kell keresnünk. Ez utóbbi okokból az iskola el is ejti már a bentlakás kényszerét, de — természetesen — a maga szigorú elveiből folyó ellenőrzését a kintlakókra is igyekszik kiterjeszteni. Ebből folynak a nevezett törvény olyan rendelkezései, hogy minden kintlakó diák köteles a maga szállását a kontraskribának meghatározott időn belül bejelenteni, hogy ő azt a városi előjárósággal ellenőrzés végett közölje, továbbá, hogy diák csak ott válthat szállást, ahol felelősségre vonható gazda vagy gazdasszony van és hogy a rektor tudta nélkül a lakását senki nem változtathatja.

(Folyt. köv.)

Az Egyház és Papság s a Református Órálló egyesítése. Az erdélyi és királyhágómelléki lelkészek két lapja egyesült. Az új lap címe „Református Lelkipásztor” lesz. A királyhágómelléki egyházkerület területén jelenik meg és a felelős szerkesztő is királyhágómelléki lesz, de a szerkesztésben továbbra is részt vesznek úgy az erdélyi lap, mint a volt Református Órálló szerkesztői. Az első szám május 1-én jelent meg.

G Y Á S Z R O V A T

Sárközi Lajosné szül. szuhai Lossonezy Erzsébet áldásos életének 49., boldog házasságának 23. évében, folyó évi május hó 29-én este 9 órakor, hosszas szenvedés után imádságos lelkét visszaadta Teremtőjének. Debrecenből hazaszállított porsátorát e hó 3-án, vasárnap délután 3 órakor temették el a németi református templomban tartott szertartás után, a Magyar-utcai sírkertben. — Sárközi Lajos szolgatársunk gyászában őszinte részvételt osztozunk.

Szentandrás Pál, a köröstarcsai református egyház nyugalmazott tanítója, életének 80. évében, rövid szenvedés után, április 24-én visszaadta jó lelkét Teremtőjének. Földi porait április hó 25-én a köröstarcsai református temetőben helyezték örök nyugalomra.

Katona Elek besenyődi nyug. ref. kántortanító június hó 4-én, 70 éves korában elhunyt. A régi tanítói gárdának értékes tagja, hazájának, egyházának hí fia dőlt ki az élők sorából. Áldott emléket őrizni fogjuk.

Tóth József körösladányi református lelkipásztor, a békésbányai egyházmegye tizenöt évig volt főjegyzője és tanácsbírája, egyházmegyei lelkészegyesületi elnök és zsinati képviselő hónapokig tartó betegsége, de különösen hatheti súlyos szenvedés után életének 70., boldog házasságának 39. évében folyó hó 2-án este csendesen elhunyt az Úrban. Temetése nagy és benső részvét mellett folyó hó 4-én délután volt. Hú és hivatásos lelkipásztor, gondos családfő, nemesszívű jó ember volt. Vallásos költeményei és énekei sokáig őrizni fogják nevét. Áldott marad emlékezete.

K Ü L Ö N F É L É K

A tiszántúli református egyházkerület tavaszi közgyűlését Debrecenben május 23–24. napjain tartotta. Már reggel nyolc órakor összegyűlekeztek a hivatalos képviselők, hogy még a délelőtti program keretében elvégezhessék az új lelképásztorok ünnepélyes felszentelését is.

A XC. zsoltár első versét énekelte el a nemes gyülekezet mindenekelőtt, majd Dr. Baltazár Dezső püspök-elnök Jakab apostol könyvének első részéből olvasott fel. Azután buzgó imádságban kért áldást a tanácskozásokra.

Az egyházkerület főgondnok-elnöke: Vay László báró, főispán hosszabb megnyitóval vezette be a tárgyalásokat. Mindenekelőtt Tisza Istvánról emlékezett meg, abból az alkalomból, hogy a nemzet, hálójának és elismerésének jeléül szobrot állított a nagy vértanu államférfinak. Meltatta Tiszát, mint a kálvinista egyház hatalmas oszlopát, hű munkását és nagynevű gondnokát.

Azután Vay báró az új egyházi törvénykönyv korszakos jelentőségét emelte ki és megnyitója egész további folyamán azt fejtegette, hogyan vigye át az egyház a gyakorlatba az új kódex rendelkezéseit. Erdekesekek voltak a főgondnoknak azok a megállapításai, amelyekben a református egyház szociális programjának körvonalait húzta meg. A hívek lelkigondozása, a belmisszió munkája mellett, az elesettek felkarolásával férközhetünk legközelebb a lelkekhez, mondotta, s ehhez a feladatkörhöz szorosán kapcsolódik az a munka is, amelyet a református ifjúság körében kell kifejtenuk. Már az iskolában kell mindenkit megtanítani arra, hogy a Biblia lelkét megértse és hite öntudatra ébredjen. Mert ha ifjúságunkat nem tudjuk a kezdet kezdetén bevezetni a hitélet mélységeibe, akkor minden további igyekezetünk hiábavaló lesz. A szociális munkát fokozni kell, a fiatalság lelki életét a leggondosabban irányítani, mert így erősíthetjük meg az egyházi élet alamosott pilléreit.

Maklárý Károly kormányfőtanácsosnak, az egyházkerület lelkészi főjegyzőjének javaslatára *hódoló sürgönyt* küldött a közgyűlés Horthy Miklós kormányzóhoz.

Ugyancsak Maklárý főjegyző előterjesztésében vettek tudomást az egyházkerület új tisztviselőinek megválasztásáról, kegyelettel áldoztak a tragikusan elhunyt Dókus Ernő konventi és zsinati világi elnök emlékezetének, majd köszöntötte a közgyűlés dr. Magda Sándort, az új szlovenszói és Agoston Sándort, az új jugoszláviai református püspököt.

Odaadó figyelemmel hallgatták meg ezt követően a gyűlés tagjai dr. Baltazár Dezső püspöknek minden részletre kiterjedő jelentését arról az egyházlátogató körútról, amelyet a főpásztor az elmúlt hetekben tartott a felsőszabolcsi egyházmegye gyülekezeteiben.

— Nagy általánosságban — így szól jelentése végén a püspök — szép rendben találtam a meglátogatott egyházközségeket, mind lelki és szellemi, mind pedig vallás-erköles tekintetben. A hivatásuk magaslatán álló buzgó lelképásztorok számára ezúton is örömmel osztom ki dicséret elismerésemet.

Súlyos aggodalmak között néztem az egyházközségek anyagi helyzete felé és örvendetes meglepetés volt számomra, hogy csaknem valamennyi egyházközséget adósságmentesnek és anyagilag kellően megalapozottnak találtam.

Köszönetét fejezi ki a közgyűlés színe előtt is a vizitáción résztvett összes egyházi és közigazgatási tisztviselőknak, s külön is kiemeli Maklárý Károly kerületi főjegyző és Nagy András püspöki titkár odaadó fáradozását.

Kilenc óra körül az elnökség megszakította a tanácskozást és a közgyűlés tagjai, élükön Baltazár Dezső püs-

pökkel és Vay László báró főgondnokkal, méltóságteljes, festői menetben vonultak át a Kollégiumból a Nagytéplomba, az egyházkerület huszonkilenc új lelkészenek ünnepélyes felszentelésére. Az óriási templomot zsúfolásig megtöltötte a közönség. Az ifjú lelkészek közül Deák Lajos Bibliát olvasott és imádkozott, Nagy Béla hódmezővásárhelyi vallásanító-lelkész prédikált, s újabb ének után Baltazár püspök megtartotta bibliai szépségekkel teljes felszentelő beszédét.

Azután következett maga az ősi papavató szertartás. Az Úrasztala körül térdreborult mind a huszonkilenc új lelkész, akiket a püspök és esperesek a 63. dicséret 4. versének éneklése közben pásztorokká avattak. A püspök felszentelő és kibocsátó áldást mondott, a „vének” szentirási idézeteket mondtak áldásul, Baltazár Dezső pedig segítséget könyörgött Istentől az új pásztorokra. Az immár felszentelő pásztorok nevében Magyar Bertalan debreceni vallásanító-lelkész köszönte meg a püspök és az egyházkerület atyai gondoskodását.

A lelkészszentelés befejezése után ismét a Kollégium dísztermében folytatták a közgyűlést, határozatilag köszönetüket nyilvánítva Baltazár püspöknek a felsőszabolcsi áldásos körútról, amelyet az egyházmegye esperese, Kun Szabó Gyula a gyűlésben külön is megköszönt.

A debreceni Tisza István-tudományegyetem haláraitól küldött az egyházkerülethez azért, hogy az egyetem sértetlen fenntartása érdekében az egyház többször nagy nyomattékkal interveniált. Örömmel értesült a kerület közvéleménye

Tisza István szobra.

arról, hogy maga a református törvényhozó Zsinat is szükségesnek tartja egy országos sajtóalap létrehozását.

Kolozsvárý-Kiss László debreceni lelkész, tanácsbíró jelentette, hogy a beregi egyházmegyében a tisztújítás sza-

A közgyűlés tagjai a Kollégiumból a Nagytemplomba mennek.

A felszentelt lelkészek.

Bede Gyula Esztár, Bíró Sándor Oros, Deák Lajos Petneháza, Dékán Elek Gulács, Dr. Erdélyi Sándor Debrecen, Fehér Imre Csengerújfalu, Gál Lajos Tiszaföldvár, Gerzsenyi István Zsáka, Juhász Elek Fábiánháza, Juhász Jenő Záhony, Kiss Gyula Kisvárd, Kiss Tihamér Szeged, Madarász József Nádudvar, Magyar Bertalan Debrecen, Musza Ferenc Debrecen, Nagy Béla Hódmezővásárhely, Nagy Sándor Gyula, Oláh Károly Paszab, Orbán Elek Ikk, Páll Dezső Rákócifalva, Papp Gábor Békéscsaba, Sarkadi Károly Gyügye, Szabó Gyula Kisvárd, Szabó Sándor Fehérgyarmat, Szabó Sándor Szerep, Szini Béla Tarpa, Szücs Endre Béla Körösszakál, Tóth Kálmán Karcag, Tóth Lajos Téglás, Vikár Sándor Nyíregyháza.

bálytalan módon folyt le. *Hegymegi Kiss* Pál orsz. képviselő, tanácsbíró, majd *Dr. Juhász Nagy* Sándor tanácsbíró, *Gulácsy* István egyházmegyei gondnok és *Dr. Boér* Elek tanácsbíró hozzászólása után a közgyűlés úgy határozott, hogy saját bizottsága által újból összeszámállatja a szavazatokat és a közgyűlés elé az ügyre vonatkozólag tájékoztató jelentést kér.

Figyelmeztetést intézett az egyházkerület valamennyi nagyobb gyülekezethez és az elaggott lelkészekhez: nyissanak mentől több elhelyezkedési lehetőséget az állástalan segédlelkészeknek. Számos felszólaló támogatta az indítványt, több szolidaritást kívánt, az úgynevezett káplán-tartó helyek szaporításával. *Porzolt* István esperes a tanítók évek óta húzódo sérelmeinek orvoslásáért emelt szót. Újból szabályozták a napidíjak és az útiköltségek ügyét és több belső jelentőségű kérdés elintézése után déli egy óraker Dr. *Baltazár* Dezső püspök a tanácskozás folytatását másnap reggel kilenc órára halasztotta.

Délután három tanácsban az egyházkerület bírósága tárgyal, este pedig *Baltazár* püspök a Kollégium éttermében a közgyűlés valamennyi tagját vacsorán látta vendégül.

A közgyűlés második napján szövegátetett, hogy református és evangélikus oldalon mindinkább erősödik az az óhajlás, hogy a felekezeti iskolák súlyos válságát a törvényhozás oldja meg és pedig *országos kultúradó* behozatalával. A közgyűlésen újból felvetették, hogy nemcsak a protestáns, de a katolikus és a zsidó közvéleménynek is egységesen kellene megmozdulnia, hogy ez az égető kérdés végre dűlőre jusson. *Baltazár* püspök az elnöki székéből jegyezte meg, hogy a mostani állapotok fenntartása kizárólag olyan gazdasági tényezőknek érdeke, akik eddig ki tudták vonni magukat a kötelezettségek alól, az egyházak tehát éppen a kormányzatnak sietnek segítségére, amikor határozottan állást foglalnak az országos iskolai adó rendszeresítése mellett.

A közgyűlés további folyamán *Kolozsváry-Kiss* László debreceni lelkész, mint bizottsági elnök jelentette, hogy a tegnapi nagy izgalmat keltett beregi egyházmegyei választás ügyében a szavazatok egy részét hivatalosan meg kellett semmisíteni. Javasolja, hogy az egyházkerületi közgyűlés az érvényes szavazatok szerint, megválasztott esperesnek jelentse ki *Kelemen* Gyula vásárosnaményi lelkészt, új egyházmegyei gondnoknak pedig *Péchy* Szabolcs főispánt. Az „elmérgesedett beregi viszonyokra tekintettel” a szatmári egyházmegye iktassa hivatalába az új tisztikart.

Birtha István, a debreceni főgimnázium tanára a kollégiumi igazgatótanács ügyeit terjesztette elő.

Gacsályi Gézá a debreceni főgimnáziumhoz, *Bányai* Sándort a debreceni tanítóképzőhöz rendes tanárrá választotta a közgyűlés, amelynek nevében *Dr. Baltazár* Dezső püspök-elnök köszöntötte a két új tanárt.

Dr. Juhász Nagy Sándor, a debreceni egyház főjegyzője, tanácsbíró referálta a debreceni Kollégium új szervezeti szabályzatát, amelyet nagyobb vita nélkül fogadott el az egyházkerület. *Vitéz Csánky* Adorján a debreceni Kollégium polgári iskolájának igazgató lett.

Dr. Boér Elek tanácsbíró az egyházkerület felkérésére kidolgozta a kerületi közgyűlés új tanácskozási szabályzatát és ügyrendjét, amely messzemenően tisztázza az etikai érdekeltései is. A nagyobb szabású munkálatért egyhangúan köszönetet szavazott *Boér* Eleknek a közgyűlés.

Dr. Juhász Nagy Sándor tanácsbíró a debreceni egyháznak egyik javaslatával kapcsolatban hosszabb felszólalásban azt kérte, hogy az egyházi választói névjegyzékek összeállításánál liberálisan, méltányosan járjanak el. Minden lehetséges eszközzel, fogadalomtételel stb. fogják fellelkesíteni az egyház iránti hűségére a gyülekezetek tagjait, de ugyanekkor a névjegyzékek összeállítását egyszerűvé, tisztává, méltányossá kell tenni. *Dr. Révész* Imre egyetemi tanár azt mondja, hogy az egyháznak meg kell állapítani: hitvalló-e valaki, vagy csak képmutató az Isten dolgaival szemben, a szelekció igazodjék ezekhez a szempontokhoz. Nem a tömeg-egyház, hanem a hitvalló egyház a református eszmény.

Hegymegi Kiss Pál tanácsbíró kijelenti, hogy ő és elbarátai távolról sem akarnak politikai szempontokat érvényesíteni az egyházban és a névjegyzékek összeállításánál sem.

Dr. Csikesz Sándor egyetemi tanár a zsinati törvény szellemének megfelelő interpretációt tud csupán elképzelni. Végül kimondották a váratlanul izgalmassá lett kérdésben, hogy az egyházkerület nem ad konkrét utasítást az érdeklődő debreceni egyháznak.

Dr. Rác Albert, az egyházkerület világi főjegyzője több vallássérelmet ismertetett. Számos esetben megtörtént, hogy más egyházak papjai belenyúltak református lelkészek parochiális jogaiba, temetést, keresztelest végeztek az illetékes parochus engedélye nélkül. A felettes hatóságok útján kapjanak figyelmeztetést azok, akik a felekezeti harmoniát ilyen módon megzavarják.

Dr. Erdős József egyházkerületi ügyész terjesztette be a *Baltazár*—Amerikai-alapítványnak a legutóbbi félévről szóló számadását: az ifjúság segítésére az elmúlt szemeszterben csaknem tízezer pengőt adtak ki a közel másfélévtizedes nagyszerű alapítvány kamataiból.

Maklár Károly egyházkerületi lelkészi főjegyző, kormányfőtanácsos és *Kolozsváry-Kiss* László debreceni lelkész a pénzügyeket, *dr. Ferenczy* Károly, a nyíregyházi *Leánykálvineum* tanítónőképzőjének igazgatója a missziói kérdéseket referálta, *dr. Balla* Bertalan, Debrecen város tanácsnoka *Gönczy* Béla és *Luby* Géza jegyzők, *Bodor* Lajos igazgatótanító pedig a többi adminisztratív ügyeket adta elő és ezekkel ért véget az egyházkerület közgyűlése.

Dr. Baltazár Dezső püspök háromheti pihenésre Karlsbadba utazott. Amint onnan hazaérkezik, az érletési vizsgák foglalkják el, majd nyári pihenőjét tartja. Így Püspök úr szeptember haváig sem kihallgatást nem tart, sem magánügyeket nem intéz.

Balogh Jenő, az Egyetemes Konvent világi elnöke most ünnepelte 70. születésnapját. Nemcsak egyházi életünknek, de magyar közéletünknek is egyik legkiválóbb munkása *Dr. Balogh Jenő*. Isten kegyelmét kérjük, hogy még sokáig tartsa meg az ő imádkozó és munkás életét.

Dr. Incze Gábor budapesti hitoktató lelkész, lapunk munkatársa a bécsi magyar reformátusok öt évi buzgó lelkigondozásáért kormányzói elismerésben részesült, amelynek külső jelét pünkösdi ünnepén adták át a bécsi magyar követészen.

Seigneur Emil francia református lelkész oecániai misszionárius, május 25—28-ig Debrecenben tartózkodott *Virág* Sándor református külmisziói lelkész kíséretében. Előadásokat tartott missziói munkájáról s május 27-én, vasárnap a Református Külmisziói Szövetség debreceni csoportja nagyszabású külmisziói ünnepélyt rendezett, melyen *Seigneur* Emil előadását *Dr. Révész Imre* egyetemi tanár tolmácsolta.

Lelkészeiktatások. A debreceni gyülekezet új lelkipásztorát: *Maklár* Károly egyházkerületi főjegyzőt május 27-én a Nagytemplomban iktatta be. (A részletes tudósítást, illetve elhangzott beszédekét külön közöljük.) — A hevesi gyülekezet április 29-én iktatta állásába új lelkészét: *Mikola* Istvánt. — Az olesvai gyülekezet új lelkipásztorát: *Tóth* Jenőt beiktatta hivatalába.

Lelkészmeghívás. Az abádszalók-tiszaszalóki egyház-község presbiteriuma a lelkipásztori állásra egyhangúlag *Nagy* Károly kunhegyesi segédlelkészt hívta meg. — A körösszakáli egyház *Szűcs* Endre komádi segédlelkészt hívta meg pástoraül.

A hódmezővásárhelyi gimnázium igazgatótanácsa *Varga* Dezső gimnáziumi tanárt választotta meg igazgatójává.

A hajdúböszörményi fiú Kálvineum igazgatója *Vitéz* Kőszegi Frigyes ezen tisztségéről lemondott és helyére *Köblös* Samu gimnáziumi igazgató választatott meg.

Tanítóképesítőkre kiküldött miniszteri biztosok névjegyzéke. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr a református tanítóképzőkhöz Debrecenbe *Dr. Pap* Károly, Nagykörsőre *Vasady* Lajos, Sárospatakra *Dr. Bartha* Károlyt, a református tanítónőképzőkhöz Debrecenbe *Dr. Tóth* István, Kecskemétre *Dr. Mitrovics* Gyula, Pápára *Dr. Tóth* Zoltán, Nyíregyházára *Dr. Kiss* Józsefet küldte ki.

Az Országos Református Szeretetszövetség 1934. évi május hó 16-án Debrecenben, a Kollégium dísztermében nagy sikerrel alakuló gyűlést tartott. A gyűlést megnyitotta *Dr. Baltazár* Dezső püspök, a gyűlés célját ismertette *Kiss* Ferenc, berekesztette *Koncz* Aurélné.

A debreceni m. kir. Tisza István-tudományegyetem tanévzáró istentisztelete június 2-án volt a Nagytemplomban. Az ígét *Dr. Révész* Imre egyetemi tanár hirdette. Az ünnepélyes istentiszteletet évzáró egyetemi közgyűlés követte, melyen tanévzáró beszédet *Dr. Varga* Zsigmond egyetemi rektor, értekezést *Dr. Csikesz* Sándor hittudománykari dékán tartottak. A nagytemplomi istentiszteleten és a közgyűlésen énekelt a kollégiumi Kántus.

Képesítővizsgálat a „Dóczy” tanítónőképzőben. Június 1-én kezdődött, 8-án végződött ez évben a képesítővizsgálat. A korai időpont nemcsak az osztályvizsga előbbhozását tette szükségessé, hanem meggyorsította a jelöltek vizsgára készülését, hanem nyugodtabb menetét, sőt a kívánatos jó eredményt is fenyegetni látszott. Am minden aggodalom eloszlott, minden félelem alaptalannak bizonyult az eredmény összegezésénél. Ugyanis *hat felesen, 21 jöl, 8 egyszerűen képesített* növendék mellett csak egy nem tudott megfelelni a mértéknek. A kiváló eredmény nagy dicsérete úgy az odaadó buzgalommal munkálkodó tanári karnak, mint az egész vizsgálatot zökkenő simasággal előkészítő fölényes pedagógiai tudósról biznyságot tett igazgatónak: Dr. Papp Ferencnek. De jelentős része van a vizsgálat nyugodt lefolyásában a minden lelki gátlást legyőző, igazi tudást érvényrehozó légkör megteremtésében az immár 10 év óta elnöklő Dr. Révész Imrénének, kinek személye az igazságosság és szeretet annyira kívánatos mértékét egyécsítette.

A záróertekezet, eredmény kihirdetés, köszöntés és búcsúzás megható hangulatából messze kiemelkedett az egész vizsgálat lefolyását ünnepélyessé tevő miniszteri biztos: Dr. Tóth István államtitkár, egyházker. tanácsbíró beszéde... A felekezeti iskolák külső-belső berendezését, szellemét tanulmányozó államtitkár a legteljesebb megelégedését fejezte ki a látottak és hallottak felett, úgyannya, hogy a Kultuszminiszter Öcxlenciája előtti *személyes beszámolást helyezte kilátásba, amely hisszük: a mi iskolánk szükségességéről, megbecsülhetetlen nevelői értékéről szóló biznyságot lesz.* De nem kevésbé öröndetes az az atyai jóindulatról biznyságot tevő kijelentés, melyet a jelölteknek mondott: „Ha nem lesz más támaszuk, pártfogójuk, hozzám mindig bizalommal jöhetnek.”

Jó ezt tudnunk. És Isten iránti hálával dísekedünk, hogy vannak vezető embereink, akik szívükön hordják iskolánk sorsát, akik a merev-elzárkózás világában biznyságot mernek tenni a segítő szeretet felsőbbiségéről. Az Isten áldja és tartsa meg őket a nemzet jövőjével: az ifjúsággal és ennek vezetőivel együtt.

Országos református kiállítás lesz ez év őszén, a Lelkészegyesület nagygyűlése alkalmával Budapesten, mely a reformáció óta eltelt több mint négyszáz esztendő kálvini vonatkozású magyar irodalmát és művészetét fogja felölelni. A kiállítás minden valószínűség szerint szeptember 30-ika és október 10-ike között lesz.

A magyar Cserkész Szövetség április 22-én, vasárnap tartotta meg tisztújító közgyűlését a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében, amelyen 650 cserkészcsapat küldöttei, a Cserkész Szövetség teljes vezetősége, valamint számos közéleti előkelőség is részt vett. A közgyűlést Papp Antal dr., a Cserkészszövetség elnöke rövid imával nyitotta meg, majd hódolattal emlékezett meg nagybányai vitéz Horthy Miklós kormányzóról. Az elmúlt négy év eredményeiről tartott beszámolója kapesán a közgyűlés Teleki Pál grófot, a Jamboree táborparancsnokát lelkesen ünnepelte. A választások során a hivatalos jelöléseket elfogadták és bizalmat szavaztak a Szövetség vezetőségének. A magyar Cserkész Szövetség közgyűlését követőleg, vasárnap, 800 terítékes díszebédet adott a pesti Vigadóban, amelyen a cserkészmozgalom pártfogói, barátai, vezetői és a közgyűlés alkalmából az ország minden részéből Budapestre érkezett kiküldöttek vettek részt. A díszebédén megjelent Gömbös Gyula miniszterelnök is, kormányának több tagja kíséretében.

Százhúsz tanyai református lelkészre volna szükség. Negyedmilliónál több a tanyákon élő reformátusság száma, legalább 120 tanyai lelkészre volna szükség a tanyákon élő híveink lelkigondozására csonka hazánkban.

Követendő példa. A kolozsvári presbiterium elhatározta, hogy azok a presbiterok, akik egy év alatt a presbiteri gyűlésen egyszer sem jelentek meg, lemondottnak tekintetnek.

Nagykörösön most halt meg Fitos Vilmos, a város főkapitánya. Negyedmillió pengős alapítványt tett a nagykörösi református egyháznál és 230 hold birtoka testvérei hasznélvezete után szegény gyermekek számára szolgáló alapítvány lesz.

A budapesti KIE házában. Horánszky-utca 26. szám alatt május elsejével 25 ágyas vendégotthon nyílt meg. Vidékiek találhatnak itt elhelyezést, szállást, naponta 40 fillérért.

Az Angol-birodalom összlakossága 196 millió. Ebből római katolikus mindössze 11 millió.

Indiában terjed a keresztyénység. Indiában az összes vallások közül a keresztyén vallás híveinek száma mutat legnagyobb szaporulatot.

Lelki éhség Kínában. Kínában olyan nagy a lelkek éhsége Isten Igéje után, hogy a Brit és Külföldi Bibliatársulat mostani szervezete mellett a bibliaszükségletet csak részben tudja kielégíteni. Ezért a társaság elhatározta, hogy külön kínai társaságot fog szervezni.

A francia rádiót az állam vette kezelésébe s az első dolga az volt, hogy eltörölte a rádiós istentiszteleteket. A rendelet ellen széleskörű tiltakozás indult meg.

Az Országos Református Jóléti és Gazdasági Társulat tisztújuló egyházkerületi irodáját Debrecenben Ferenc József-út 32. szám alól Kálvin-tér 5. sz. alá helyezte át.

Külmissziói konferencia Tahiban. A Magyar Református Külmissziói Szövetség július 8—11. napjain országos külmissziói konferenciát rendez a Pro Christo Diákszövetség tah-i tábortelepén. A konferenciára a külmissziói kérdések iránt érdeklődő és ezért felelősséget érző minden egyháztagot hívnak. Résztvételi díj, melyben lakás és ellátás bennfoglaltatik, egy napra 2 pengő, a konferencia egész idejére 8 pengő. Kedvezményes jegy váltására jogosító igazolványt azoknak küld a Szövetség, akik június hó 20-ig jelentkeznek a Szövetség címén: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9., II. 21. Részletes programot minden jelentkező idejében kap.

Külmissziói lelkész beiktatása. A Magyar Református Külmissziói Szövetség otthoni munkára alkalmazott első missziói lelkészét, Virágh Sándort pünkösdi másodnapján délelőtt iktatta be a jözsefvárosi templomban lelkészi hivatalába. A beiktatást Szabó Imre esperes megbízásából Forgács Gyula skót-missziói lelkész végezte. Utána hét jelenlevő lelképásztor mondott áldást a missziói lelkészre és munkájára. Utána Virágh Sándor megtartotta beköszöntő beszédét a 24. Zsoltár alapján. A beiktatási ünnepséget délután szeretetvendégség követte, ahol tíz egyesület és egyházi testület kiküldötte üdvözölte az új lelkészt.

Külmissziói kolportőr állított be a Református Külmissziói Szövetség Kanceler István és neje személyében, hogy kiadványait terjessze. Kanceler és felesége már elindultak vidéki újtokra. Kérjük hittestvéreinket, hogy ahol csak megjelennek, támogassák őket nehéz és szent munkájukban.

Seigneur Emil újkalodóniai misszionárius már megérkezett hazánkba s végiglátogatta azokat a gyülekezeteket, amelyek őt előadásra meghívták. A napokban elutazott Erdélybe, hogy onnan érkezett meghívásoknak is eleget tegyen. Június 22—29. között újból Magyarországon lesz. Kérjük azokat a gyülekezeteket, akik még igénybe akarják venni szolgálatát, ezekre a napokra hívják őt meg előadás tartására. A meghívások a Református Külmissziói Szövetséghez intézendők: Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9., II. 21.

A félelmetes Tibet címen rendkívül érdekes könyv jelenik meg a Református Külmissziói Szövetség kiadásában október hónapban. A könyv terjedelme 98—100 oldal lesz. Előjegyzési ára 50 fillér. Bolti ára 1 pengő lesz. Előjegyezhető a Szövetség címén (Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9.) augusztus hó 31-ig.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat az elmúlt napokban új köntösben (puha, színes vászonkötés) adta ki az Újtestamentumot. Az igen csinos kiállítású Újszövetség ára 40 fillér, zsolttárokkal 50 fillér.

A vasárnapi teljes munkaszünetért 500 kereskedelmi érdekeltség nagygyűlést tartott, amelyen a vasárnapi általános munkaszünet azonnali életbeléptetését követelték a kormánytól.

Felhívás a magyar protestáns vasutassághoz és annak lelképásztoraihoz. Nagy alkalma lesz a magyar protestáns vasutasságnak. Június 23-tól 26-ig Budapesten tartja III. nemzetközi konferenciáját a Nemzetközi Vasutas-Misszió.

Ez a mozgalom épűgy, mint a Puskás György rendőrtanácsos által Magyarországon meghonosított rendőrségi vallásérkölesi lelkigondozás, a vasutasság lelkiéletének különösen fontos gondozását igyekszik megvalósítani. A vasutasság egy nagy része szolgálati beosztása miatt igen nehezen, néha egyáltalán nem tud résztvenni az istentisz-

teleteken és a vallásos egyesületek összefüggéseivel. Viszont vándorló életmódja következtében és egyéb itt nem részletezhető okok miatt is, sok kísértésnek van kitéve. Annak pedig óriási nemzeti, élet- és vagyonbiztonsági fontossága van, hogy a vasutasok (építők, mint a rendőrség) vallás-erkölcsi erőtől gazdagon áthatott, feltétlenül megbízható rétege legyen a társadalomnak. E ponton mindenki érdeke belekapcsolódik e mozgalomba.

Ennek a szép és erőteljes nemzetközi mozgalomnak Magyarországon még nincsen semmiféle szervezete és éppen azért a fentemlített konferencia alulírott szervezője minden magyar protestáns vasutas testvérehez fordul azzal a kéréssel, hogy támogassa őt a nemzetközi mozgalom által reáruházott e megbízatásában. Mik a támogatás módjai?

1. Aki szívében hordozza ezt a nagy ügyet és úgy érzi, hogy akármilyen keveset is tud reá áldozni, az küldjön be a rendezés költségeire adományt. Legcélszerűbb volna, ha a lelkész urak a szószékéről kihirdetnék ezt, a lelkési hivatalok vagy vallásos egyesületek összeszednék a vasutasok ez adományait és június 10-ig együtt küldenek be alulírott címére.

2. A budapesti vasutasok, ha csak szabadidejük engedi, okvetlenül vegyenek részt az alább ismertetendő gyűléseken. Ugyanezt kérjük a Budapest környékén lakóktól. A távolabb lakók legalább egy napra jöjjenek fel, de ha rokonoknál, ismerősöknél meg tudnak hálni, akkor töltsék itt az egész konferenciát. Korlátolt számban ingyenes szállásokat mi is rendelkezésre tudunk bocsátani azoknak, kik eziránti kérésüket legkésőbb június 10-ig bejelentik. Nagyon kérjük a budapesti vasutasokat és annak barátait, hogy ha olyanok a lakásvizsgálataik, ajánljanak fel ingyenes szállásokat külföldi és vidéki magyar vasutas testvéreinknek.

3. Előreláthatólag a konferencia tárgysorozata a következő (esetleges változásokat idejekorán közölni fogunk a jelentkezettekkel): Június 23-án este 7/7 órakor nagy megnyitó és üdvözlő összejövetel a fásori református templomban (VII., Vilma királyné-út 5-7.), melyen a vendégeket világi és egyházi hatóságaink üdvözlik és a külföldi mozgalmak képviselői is átadják üdvözlőlevelüket. Ennek és zene-számok után a nemzetközi vasutas-misszió céljáról és lényegéről tart előadást Weskott Gusztáv németbirodalmi vasúti főtanácsos. Június 24-én reggel 9 órakor áhítat a Vasúti és Hajózási Klub nagytermében. 10 és 11 órakor ugyanott egy-egy előadás külföldi, de magyarra tolmácsolott előadók-tól: „A tékozló fiú távozása az atyai házból”, „A tékozló fiú az idegenben.” Délután 3 órakor ugyanilyen előadás: „A tékozló fiú hazatérése.” 5 órakor a fásori református templomban nagy evangélikus gyűlés, melyen magyar és külföldi vasutasok fognak rövid és határozott bizonyosságot tenni arról, hogy életükben kicsoda Krisztus. Este sétahajózás a Dunán, mely alatt egy zenekar magyar dalokat játszik. Június 25-én reggel 9 órakor áhítat. 10 órakor és 11 órakor előadások: „A keresztyén vasutas hivatásában”, „A keresztyén vasutas családjában.” Délután 3 órakor előadás: „A keresztyén vasutas a társadalmi életben.” Délután 5/5 órakor ugyancsak a Vasúti és Hajózási Klubban összejövetel vasutasok női családtagjai és női vasúti alkalmazottak számára, melyen két magyarra tolmácsolott külföldi előadó (egy finn és egy német) beszél a következő tárgyról: „A nők munkája a vasutas-misszióban.” Ugyanakkor a nemzetközi választmány ülése egy kisebb teremben. Este 8 órakor úrvaesora ientisztelet a konferencia tagjai számára. (A helyet a konferencián közöljük.) Június 26-án a külföldi vendégek magyar vasutasok kalauzolásával megtekintik Budapest nevezetességeit. 26-án este bűsösszejövetel és a benyomásokról való beszámolás a fásori református egyház tanástermében.

4. Közös étkezések azok számára, akik június 10-ig jelentkeznek az Erzsébet-téri Kioszkban. Bőséges ebéd és vacsora 2—2 pengőért. Akik a magukkal hozott ételmelet akarják elfogyasztani, azoknak erre külön helyet bocsátunk rendelkezésükre.

A konferencia gyűlésein való részvétel teljesen ingyenes. Elsősorban vasutasokat és azok családtagjait hívjuk reá, azonban nagy örömmel várunk minden érdeklődőt. Akik a sétahajózáson akarnak résztvenni, azoknak szintén június 10-ig kell előre jelentkezniük. Hajójegy 70 fillér a konferencia rendezőségénél (máshol nem kapható), vacsora a hajón 2 P., de az ezen való részvétel nem kötelező.

Azok a budapesti és Budapest-környéki vasutasok, kik a rendezés munkájában részt akarnak venni, a legsürgősebben jelentkezzenek alulírott nál. Minden gyűlekezeti

lelképásztora szíveskedjék a gyűlések látogatására és a rendezésben való részvételére vasutas híveinek figyelmét hathatósan felhívni.

Isten áldja meg azokat, akik e szép ügynek segítségére sietnek! *Dr. vitéz Csia Sándor*, MÁV igazgatósági főorvos, Budapest, VI., Andrásy-út 88.

Rövid tájékoztató a hajdúböszörményi református Bocskay-gimnáziummal kapcsolatos *Kálvineum* fiúinternátusba az 1934—35. iskolai évre való felvételre. I. A 120 tanuló befogadására modernül berendezett internátusba felvételnek ingyenes és kedvezményes helyekre az oly református lelkész- és tanító-árvák, akik középiskolai tanulmányait a hajdúböszörményi református Bocskay-gimnáziumban kívánják folytatni s a Kálvineum igazgatótanácsához címzett s az alábbi mellékletekkel felszerelt kéréseiket a Kálvineum igazgatóságához (Hajdúböszörmény) legkésőbb folyó évi július 5-ig beterjesztik. A II—VIII. osztályba menendők mellékeljék az előző osztályok sikeres elvégzését igazoló tanulmányi értesítőjükön kívül a szülők vagyoni állapotát igazoló hatósági bizonyítványt, lelkési ajánlólevelet a folyamodó családi és vagyoni viszonyairól, orvosi igazolványt a növendék testi és szellemi egészségéről s egy nyilatkozatot arról, hogy az árva neveltetési segélyéről az intézetben való tartózkodás idejére a gyámok az intézet javára lemondanak. Az I. osztályba lépő tanulók a fenti hatósági, lelkési, orvosi és gyámi bizonyítványokon, illetőleg nyilatkozaton kívül mellékeljék valamely hazai elemi népiskola IV. osztályának sikeres elvégzéséről szóló bizonyítványukat, továbbá születési és újraoltási bizonyítványukat.

II. A fizetési helyekre magukat felvétetni kívánó tanulók az iskolai bizonyítványon kívül csak az orvosi bizonyítványt mellékelik s kérésüket szintén a Kálvineum igazgatóságához (Hajdúböszörmény) folyó évi augusztus 1-ig kötelesek benyújtani.

III. Fizetendő internátusi díjak egész évre: 500 pengő, beiratási és orvosi díj címen 50 pengő és 5 kg. háziszappan, vagy ennek beszerzési ára. Református lelkészek — kik az ORLE-nek tagjai — az internátusi díjban csak 450 pengőt fizetnek. A díjak negyedévenként előre, vagy külön engedély esetén havonként fizetendők.

IV. Úgy az ingyenes és kedvezményes, mint a fizetési helyekre a felvétel csak egy tanévre vonatkozik.

V. A Bocskay-gimnázium human jellegű s így az V—VIII. oszt.-ban a görög nyelvet tanítják s ezt az ingyenes és kedvezményes helyekre felvett árvák kötelesek is tanulni; azonban a többi V—VIII. oszt. növendékek a görög helyett a francia nyelvet is választhatják.

VI. Úgy az internátusra, mint a gimnáziumra vonatkozó részletes és bő felvilágosítással és tájékoztatóval — írásbeli megkeresésre — bármikor szívesen szolgál: Hajdúböszörmény, 1934 május 31. *Köblös Samu*, a Bocskay-gimnázium és a Kálvineum igazgatója.

Felvétel a Diákok Házába. A Diákok Háza egyetemi és főiskolai internátus keresztyén szellemű, családi otthon nyújt a fővárosban tanuló ifjúságnak. Az egy-, két- három és négyzetes szobákban kívül tanuló-, társalgó-, tornaterem stb. áll a lakók rendelkezésére. Központi fűtés, kád- és zuhanyfürdő. A szobák ára havonként 9—20 P., amely összeghez minimális fűtési és fürdési díj járul. Felvételi kérvényeket augusztus 1-ig kell beadni. Részletes tájékoztatót szívesen küld az intézet vezetősége (Budapest, VII., Hársfaluca 59/b).

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1269—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

A Balaton-vidék idegenforgalmi és üdülési jelentősége az utóbbi évek folyamán kedvező fejlődést mutat és a magyar közönség mindjobban érdeklődik az ottani nyaralási viszonyok iránt. Azonban ez még mindig nem történik abban a mértékben, mint az kívánatos volna.

Részint a közönség érdeklődésének hathatósabb keltése, részint pedig azért, mert az ifjúság Balaton iránti szerete-

tének és érdeklődésének kifejlésére közérdeknek látszik, felhívom a kebelbeli közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságait, hassanak oda, hogy a vezetésük alá tartozó középiskolák növendékei a szokásos évi tanulmányi kirándulások során és az adott lehetőségek között a Balatont felkeressék.

Kívánatosnak tartom továbbá, hogy évenként valamennyi osztályban, valamely megfelelő tárgy keretében, egy alkalommal a tanár emlékezzék meg a Balatonról és arról, hogy fontos nemzeti érdek fűződik ahhoz, hogy az ország lakosai ne külföldön, hanem hazánkban, így a Balaton mellett nyaraljanak.

Debrecen, 1934 május 19.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1657/1663—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz s a közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságaihoz.

Tudomásulvétel és mihez tartás céljából felhívom szíves figyelmüket a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” f. hó 15-én megjelent 10. számában közzétett alábbi rendeletekre:

50,700—1934. VI. A Népiskolai Tanterv óratervének helyesbítése.

57,949—1933. VI. sz. A cserebogár irtása.

1659—1934. eln. A tényleges és nyugdíjas közszolgálati alkalmazottak gyermekei részére 1934. évi nyári hónapokra szóló vasúti árképes igazolványok érvényesítése.

1210—1934. eln. Az évvégi nyomtatott értesítők statisztikai anyagának egyöntetű szerkesztése és közlése.

31,550—1934. V. a. 1. A közép- és középfokú iskolák sportköreinek az Ifjúsági Testnevelési Kongresszuson való képviselése.

52,393—1934. VI. Az iskoláknak gyermeknyaraltatás céljaira leendő átengedése.

54,117—1934. VI. Testnevelési továbbképző-tanfolyam rendezése.

Debrecen, 1934 május 22.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1773—1934. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom a kebelbeli középiskolák és középfokú tanintézetek, valamint az elemi iskolák tekintetes igazgatóságainak, illetve a nagytiszteletű iskolaszéki elnökök urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak 31,051—1934. V. a. 1. szám alatt a Magyar Könyvnap megtartása tárgyában a minisztérium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” f. hó 1-én megjelent 11. számában közzétett rendeletére.

Debrecen, 1934 június 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1789—1914—1934. szám.

KÖRLEVÉL

valamennyi nagytiszteletű lelkész (iskolaszéki elnök) úrhoz.

Tudomásulvétel és megfelelő eljárás céljából közlöm az Egyetemes Konvent f. é. április hó 17—18. napjain tartott ülésében hozott határozatainak rövid kivonatát.

220. szám.

A tabajdi egyház a nyári nagy munkaidő tartamára a kis gyermekek részére *nyári menedékházat* szervezett.

Az Egyetemes Konvent a tabajdi egyházközség példájának követésére az óvodát fenn nem tartó egyházakat felhívja.

223. szám.

A *népiskolai statisztikai kimutatás* 34. rovatának kitöltése mellőzendő; a statisztikai adatok beszolgáltatásának határideje május 31. napja; a kérdőív kitöltése napján iskolába járó növendékek létszáma feltüntetendő.

227. szám.

A református elemi népiskoláknál alkalmazott *segéd-tanítók* fogadalom helyett *esküt* lesznek.

229. szám.

Az Egyetemes Konvent az *iskolai beíratási díjak kezelése és felhasználása* tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrral tárgyalásokat folytat s ennek befejezése után fogja a befolyt összegek kezelését és a segélyezések módját szabályozni. E rendelkezés kiadásáig a beíratási díjak a 331—1931. számú szabályrendelet szerint kezelendők és számolandók el.

230. szám.

Ha valamely politikai községben más felekezeti iskola mellett mindkét *protestáns egyháznak* van *népiskolája* s az egyiknek fenntartása a tanulók csekély létszáma miatt veszélyeztetve van, viszont a másik iskola túlzásfolt, a két protestáns iskola tanulói úgy oszthatók meg, hogy mindkét iskola fenntartása lehetőleg biztosítottassék.

245. szám.

Az elemi iskolákat fenntartó egyházak a tanulóktól beszedett *beíratási díjaknak* a *Protestáns Internátusok Alapját megillető jelerészt* — ha eddig meg nem tették volna — rendeletési helyére haladéktalanul fizessék be, jövőre nézve pedig a törvény idevonatkozó rendelkezéseinek szigorú megtartásával a befizetést idejében és pontosan teljesítsék. Ha a tanulók gondviselői szegénységük miatt a díjat megfizetni nem bírják, ennek megfizetése alóli felmentésüket már a beíratás alkalmával kérjék.

305. szám.

Mindazon egyházak, intézetek és intézmények, amelyek az *1933. év folyamán* bárki részére 10,000.— pengőt kitevő összeget kiutaltak s vállalati szerződés stb. címén *kifizettek*, az utalványozás alapját képező szolgáltatás rövid ismeretése, az utalványozott neve, lakhelye, illetve telepe és az utalványozott összeg feltüntetésével kimutatást küldjenek az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóságához.

317. szám.

Hogy a leventék foglalkoztatás idejének megállapításánál az *istentiszteletek ideje* tekintetbe vehető legyen, az egyes felekezetek istentiszteletei lehetőleg egy időben tartandók.

321. szám.

A leventék minél hazafiasabb szellemben való nevelése érdekében Egyetemes Konventünk helyesnek tartja, ha a kifejezetten *levente-istentiszteleteken* a 37. dicséret (*Himnus*) minden alkalommal *záróéneknek élénkelletik*.

Valamennyi közép-, középfokú és elemi iskola tekintetes igazgatóságának s a nagytiszteletű iskolaszéki elnök uraknak.

77. szám.

Az Országos Református Szeretetszövetség kérelmére Egyetemes Konventünk minden év október első vasárnapjára „*Árva-nap*” tartását rendelte el. Ezen a napon minden iskola ismertesse növendékei előtt egyházaink szociális feladatait, az Országos Református Szeretetszövetség munkáját és gyűjtsenek a Szeretetszövetség céljaira adományokat.

153. szám.

Egyetemes Konventünk az *iskolai év kezdete és vége* bizonytalanra vált időpontjai miatt beállt helyzet megváltoztatása végett megkereste a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter urat. Addig is az iskolai év kezdete és vége továbbra is a konventi rendtartás 141. §-ában megszabott időpontok szerint állapítandó meg.

Az önálló hitoktatói állásokkal bíró egyházközségek nagytiszteletű presbiteriumaihoz és a hitoktató urakhoz.

93. szám.

Egyházunknak a vallásoktatással összefüggő nagy életérdekeire való tekintettel felhívja Egyetemes Konventünk az *önálló hitoktatói állásokkal bíró egyházközségeket*, hogy *hitoktatóiknak a nyugdíjintézetbe való felvételét* díjlevelek kiállításával tegyék lehetővé.

215. szám.

Az állami iskolákban működő önálló hitoktatóknak öregség és rokkantság esetére való biztosítása tárgyában a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 30.399—1933. V. a. 1. számú leiratával a következőket közli:

1. A hitoktatóktól levont biztosítási járulékok vissza nem utalványozhatók; még gyülekezeti lelkesszé választás esetén sem.

2. A levonást nem a belügyi-, hanem a vallás- és közoktatásügyi miniszteri tárca eszközli.

3. Ha a másnemű szolgálatba átlépett hitoktató a levont járulékaiból képződött járuléktartaléka mint várományra igényét fenn akarja tartani, kérésére illetékes új szolgálati hatósága a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól igényelheti a járuléktartalék átutalását.

4. Amikor a hitoktatók nyugellátásra való igénye beáll, a járadékukat a m. kir. pénzügyminisztertől kell kérniük.

5. Az 1928: XL. tc. 70. §-a nem a járulékok visszafizetéséről, hanem meghatározott körülmények fennforgása esetén a befizetett járulékok 90%-ának megfelelő végkielégítéséről intézkedik.

Debrecen, 1934 június 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1990/1934. sz.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz.

Az Egyetemes Konvent 332—1934. sz. határozatával a 346—1932. sz. határozatát hatályon kívül helyezte s 1934. július 1-től kezdve a szolgálatképtelenség jogcímén káplán-tartási díjban részesülő lelképásztorokra nézve újból a 119/1913. sz. konventi határozat 3. pontja szerinti rendelkezést léptette életbe.

Eszerint szolgálatképtelenség jogcíme alapján káplán-tartási díj és kápláni fizetésekiegészítés legfeljebb egy év tartamára, valamint az ezen egy évet közvetlenül követő nyugdíjazási eljárás ügyrendszerű időtartama alatt folyósítható.

Amidőn erről a vezetésem alatt álló egyházkerületbe tartozó azon szolgálatképtelen lelképásztorokat, akiknek káplán-tartási jogcíme 1934 június 30-ával lejár, értesítem, ugyanakkor az esperes urakat felhívom arra, hogy 1934 július 1-től kezdve a havi kimutatásokból ezek a jogcímvészített lelképásztorok kihagyassanak.

Debrecen, 1934 június 11.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

1733—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz.

Tudomásulvétel és mihez tartás végett közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 5231/II—1934. fő. o. szám alatt a segédlelkészek családi pótléka tárgyában a Református Konvent nagyméltóságú Elnökségéhez küldött leiratát: „A segédlelkészek családi pótléka ügyében fennálló jogszabályok és azok mikénti alkalmazása tekintetében van szerencsém a nagyméltóságú Elnökséget tisztelettel a következőkben tájékoztatni. Az 1917. évi IX. tc. 14. § 1. pontja értelmében családi pótlékra jogosultak a szabályszerűen alkalmazott segédlelkészek, ha évi tiszta jövedelmük az állami kiegészítés nélkül az 1000.— koronát meg nem haladja. Az idézett § 12. pontja pedig kimondja, hogy a lelkészi jövedelem megállapítása az 1898. évi XIV. tc. alapján eszközölendő, de a készpénzből jövedelméből annak csak 70%-a vehető figyelembe. Az idézett tc.-ben a lelkészi családi pótlékra vonatkozó igényjogosultság szempontjából megállapított tiszta jövedelem minden egyes koronája — épügy, mint a lelkészi kongrua és korpótlék szempontjából is — pengőértékre nem a jelenlegi tényleges 1 K = 1 P 16 fillér, hanem a régebbi, vagyis 1 K = 1 P 36 filléres átszámítási kulcs alkalmazásával számítatik át. Ezen az alapon, ha a tisztán készpénzjavadalmazásban részesülő segédlelkész

családi pótlékra vonatkozó igényjogosultságának határértéke 70%-ban évi 1000 K = 1360 P-t tesz ki, akkor a szóbanlévő határérték 100%-ban évi 1428 K 57 fillér = évi 1942 P 85 fillér = havi 161 P 90 fillér egyházi forrásból eredő jövedelemnek felel meg. A természetbeni ellátás pénzértéke a most megjelölt jövedelembe — az 1898. évi XIV. tc. 11. § II. 2. pontjának második bekezdése, illetőleg az 1909. évi XIII. tc. 1. § második bekezdése értelmében — évi 500 K = 680 P értékűnek tekintetik s ezért a segédlelkész egyházi forrásból eredő javadalmozása is ezzel az összeggel számíttatik be. Az 1917. évi IX. tc. 14. §-ának 3. pontja értelmében a segédlelkészeknél a családi pótlék együttes összege az évi 800 K-t meg nem haladhatja. Minthogy az idézett t-cikkel 1917. évi július hó 1-től kezdődőleg engedélyezett családi pótlék összege annak idején családtagonként évi 400 K-t tett ki: a szóbanlévő korlátozás — a Pénzügyminiszter úrnak egy konkrét esetből kifolyólag kifejezett álláspontja szerint — azt jelenti, hogy családi pótlékra igényjogosult segédlelkész részére a családi pótlék csak két gyermek vagy családtag után utalványozható. Fogadja a nagyméltóságú Elnökség kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1934. évi május 14-én. A miniszter helyett: Dr. Tóth István s. k. h. államtitkár.”

Debrecen, 1934 május 30.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A debreceni református Kollégiumnak a debreceni tudományegyetemmel kapcsolatos tanárképző-internátusában néhány kedvezményes helyre pályázat hirdettetik. A tanárképző-internátusi tagság lakás és ételmezés élvezetével jár. Évi ellátási díj legfeljebb 140 P; igazolt szegénység esetén az ellátás ingyenes. A tanárképző-internátusba olyan református vallású kiváló tanulók vétetnek fel, akik az 1933—34. tanévben tettek érettségi vizsgálatot. A sajátkezűleg irt folyamodvány a tanárképzőintézet gondnokságához intézendő és folyó évi augusztus hó 10-ig a református Kollégium igazgatóságához Debrecenbe küldendő. A folyamodványhoz mellékelni kell az V., VI., VII., VIII. osztályról szóló bizonyítványok és az érettségi bizonyítvány hiteles másolatát, születési anyakönyvi kivonatot, a szülők vagyoni állapotáról hatósági bizonyítványt, a tanári pályára alkalmasságról hatósági orvosi bizonyítványt és válasz céljára egy megecimzett levelezőlapot. — A folyamodványban jelezni kell a folyamodó atyjának (gyámjának) nevét, polgári állását, lakáscímét, a szaktárgyakat, amelyeket a jelölt választani kíván és azt, hogy milyfokú nyelvismeretei vannak.

Debrecen, 1934 június 11.

Karaí Sándor,
református kollégiumi igazgató.

TARTALOM:

Dr. Baltazár Dezső: Lelkészszentelési beszéd.
Méliusz Juhász Péter szobrának leleplezése.
A szegedi templom ötvenéves jubileuma.
Maklár Károly debreceni lelkész beiktatása.
Zászlóavatás a Dóczy-intézetben.
Több megbecsülést.
Árokháty Béla: Válasz.
Hírek az egyházmegyékből.
Tudomány és irodalom.
Gyászrovat.
Különfélék.
Hivatalos értesítések.
Tartalom.
Hirdetések.

Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓTT FEL.

Előnyös fizelési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél
Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy
aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vá-
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.**

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nekem az Isten kegyelme	1.—
— A próbáltatások idejéből	—50
Dr. Bartók György: Forradalom és refor- máció	—30
Benke Tibor: A munkásság és a vallás belmissziói szempontból	—60
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső refor- mátus püspök életrajza	—50
Dr. Erdős József: A második helvét hit- vallás	1.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító-lám- pásának sugarai	—50
Dr. Ilyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete	2.90
Dr. Incze Gábor: Az Úr áldassék! (57 ma- gyar református lelkész prédiká- ciója az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira)	7.—
— Esketési beszédek	3.—
— Keresztelési beszédek	3.—
— Temetési beszédek	3.—
— „Az az ember Te vagy!“ (Prédiká- ciók)	2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr.: Világ- hatalom és Istenországa	3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota: A debreceni református Nagytemplom	1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla: Magyar refor- mátus egyházalkotmány	1.60
Makay Miklós: A gyakorlati keresztyén- ség világmozgalma	1.80
Dr. Módis László: Rövid bibliai héber nyelvtan	6.—
— Zakariás próféta és könyve	2.80
Dr. Ravasz László: A nemzeti egység lelke	—40
Révész Imre élete	1.—
Dr. Révész Imre: Az Ige fénye (Prédiká- ciók)	1.20
— Kálvin János élete	—30
Szabó Gyula: „Sötétségből világosság ragyogjon!“ (Prédikációk)	1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs.: Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a ke- resztyénség ellen)	3.—
Varga József: Korálkönyv	5.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma	7.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“
KÖNYVKERESKEDÉS
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 26.

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal
DIENES JÓZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.